

Oila va jamiyat

№ 30 (1433) 31-iyul 2019-yil Gazeta 1991-yil 1-sentabrdan chiqqan boshlagan E-mail: oilavajamiyat@mail.ru @oilavajamiyatgazetasi_bot

Бироқ айрим бекатларнинг тadbир-корлар томонидан савдо дўконлари билан бирга “омборхонага айлантириб олингани” ҳар қандай йўловчининг ғашини келтиради. Негаки, жазирама иссиқдан ҳимояланиш учун ойна билан ўралган бекатга киришингиз билан қадоқланган ҳолда устма-уст қилиб тахланган ичимликлару музқаймоқлар жойлаштирилган музлаткичлардан аранг утишга жой топасиз.

BEKATDAGI BETARTIBLIKLAR

yoxud bunga kim mas'ul?

Britaniyalik qiz Jenni

Farg'onaga kelin bo'ldi

■ Карнай-сурнай садолари янграб тўй бошланди. Меҳмонлар тўйхона томон ошиқар эканлар, олисдан ёр-ёрлар билан тушган келинни бир бор кўриш, улар учун кизиқарли туюларди. Чунки, келинчак яқин жоймас, Англиядан Фарғонага, яъни Фарғонанинг Қўштепа тумани Эшонгузар қишлоғидаги хонадонларнинг бирига келин бўлиб тушмоқда. Тўй

давомидаги келин саломида худди ўзбек қизларидек эгилиб-эгилиб кўли кўксидида таъзим билан салом қилаётган хорижлик келин тўйга йиғилганларни ҳайратини оширди. Айниқса, бу таъзимлардан, салом-саломлардан келинчакнинг қайнонаси Муҳайё опа ғоят шодланиб кетди. Кўзидаги севинч ёшларини артиб келинни бағрига босиб, унга кўрмалар ҳада этди. ●6

“Tug'ma g'ilavlikni davolasa bo'ladimi?”

●10

■ Инсон кўриш орқали ташқи муҳит ҳақидаги маълумотларнинг 90% ини қабул қилар экан. Бошқа сезги аъзоларига нисбатан устунлик қиладиган кўриш қобилияти бироз хиралашса, ҳаётимиз ҳам мураккаблашиб, ўз ёрқинлигини йўқотаётгандек туюлади.

Musicha

hajviya

Said Ahmad

■ Зиёфат пайтида калтак еганларнинг соғлиғи ҳақида ҳали аниқ маълумотлар олингани йўқ. Чунки рўйхатнинг биринчи рақамида исми зикр этилган киши ўзига келмаган. Укол қилиш ва қон қуйиш давом этмоқда. ●12

Ma'rifat 4

Hunari bor, xor bo'lmas

Халқимизда фарзандларини ёшлигидан бирор хунарга ўргатиш мақсадида устозга шоғирд беришдек жуда яхши анъана бор. Бу одат бошқа халқларда учрамайди десак, бу ҳам ҳақиқатдир. Шунинг учун болаларни ёшлигиданоқ бирор хунарни маҳкам тутишга йўналтирайлик.

Mulohaza 8

Qo'g'irchoqlar olib kirgan botoks

Бу ҳолат бола руҳиятига таъсир қилиб боради. Балоғатга етиб, ақлини танигандан кейин ҳам қизларимизда ўша европа услубидаги кўғирчоқларга ўхшаш истаги йўқолиб кетмайди.

Hikoya 9

Qalbi "SO'QIR" o'g'illar

Қайсидир даврада Собирнинг қулоғига биринчи гуруҳ ногиронларига бепул уй берилармиш, деган сўзлар чалиниб қолди-ю, тинчи бузилди. Агар туман ҳокимлиги томонидан ер ёки уй ажратилса акасида олдин эга чиқиш мақсадида отни қамчилади.

Самарқанд шаҳрида ўтказилган "Аёллар ижтимоий ҳимояси – ижтимоий фаоллик пойдевори" мавзусидаги форум бир неча жабҳаларни қамраб олгани билан аҳамиятли бўлди.

Хотин-қизлар қўмитаси раислари, маҳалла мутахассислари учун маҳорат сабоқлари, алоҳида эҳтиёжга муҳтож инсонлар учун зарур жиҳозлар

кўпчиликини ташкил этди. Шунингдек, уй ёниб кетгани боис уни тиклаб беришда кўмак истаганлар ҳам бор эди.

Иш топиб беринг, кредит олишда қийналаяпман каби мазмундаги сўровлар 30 га яқин мурожаатлар орасида деярли учрамади. Кўпчилик учун таниш чехралар: муҳими, нимадир ундириб олсам, деган хаёл билан келганлар ҳам йўқ эмас. Менинг ҳақ-хуқуқларим бор, ҳақиқат борми ўзи, дея кўчага чиқиб айюҳаннос солганлар ҳам бўлди. Қизиги, улар кимнидир эшитгиси келмайди, гўё уларнинг мақсади бошқа, атрофдагиларнинг эътиборини жалб қилиш, муаммосини

SAYYOR QABUL: MUAMMOLAR YECHIMIGA QARATILDI

тарқатилиши, лидер ва кўмакка муҳтож қизларнинг бир жойга жамлашиши, фермер аёллар билан учрашуви, хотин-қизлар саломатлиги борасидаги амалий кўргазмалари семинари, аёллар ижтимоий реабилитация маркази билан танишув каби тадбирларни жамлади.

Форумнинг асосий, кульминацион

нуқтаси Самарқанд шаҳридаги "Чашма" маҳалласида ўтди. Бош вазир ўринбосари, республика хотин-қизлар қўмитаси раиси Элмира Боситхонова бошчилигида вилоятдаги барча туман, шаҳардан, муаммолари билан келган хотин-қизларга ёрдам бериш чоралари изланди.

– Икки йилдирки рафиқам онко-

логик хасталикка чалинган, – дейди Самарқанд шаҳридан С.Толибов. – Унга ортиқча уриниш мумкин эмас, ҳам рўзгор ишларини қилиб, ҳам пул топишим шарт. Рафиқамни даволашга эса катта миқдорда маблағ керак. Шу масалада ёрдам зарур эди.

Хасталик билан курашаётганлар ва бу масалада ёрдам сўраганлар

кўпиртириш. Ҳатто яхши маошли иш таклифига ҳам менсимай қарашади. Аммо уларнинг мақсадини аллақачон кўпчилик тушуниб қолди.

Сайёр қабулдаги мурожаатлар ечимига эса ҳали тўхталиб ўтамай.

Гулруҳ МЎМИНОВА,
"Оила ва жамият" мухбири.

KONVENTSIYA IJROSI O'ZBEKISTONDA

"Wyndham Tashkent" меҳмонхонасида вазирлик ва идора масъул ходимлари иштирокида хотин-қизлар ҳуқуқлари камситилишининг барча шаклларида барҳам бериш тўғрисидаги Конвенция ижроси юзасидан мамлакатда олиб борилган ишлар муҳокамасига бағишланган учрашув ўтказилди.

Ҳаётимиз асоси, кўрki ва миллатимиз келажиги аёл бўлиб келган ва шундай бўлиб қолади. Бугунги кунда ўз ақли, билими ва истеъдоди, меҳнатсеварлиги ва шижоати билан ҳаётнинг ҳал қилувчи соҳаларини тебратиб – бу оила бекалиги бўладими, давлат ва жамият бошқаруви, тиббиёт, таълим-тарбия, маданият, илм-фан тараққиёти бўладими, фермерлик ҳаракати ва касаначилик, тадбиркорлик каби мураккаб вазифаларни аёллар самарали адо этиб келмоқдалар.

Бугунги кун аёлининг илми, иқтидори, заковати ижодкорлиги, яратувчанлиги дунёни яна бир қарра лол қолдирмоқда. Ўзликни англаш, баркамол шахсни вояга етказиш, соғлом турмуш тарзини яратиш, тарихий қадриятлар, миллий анъаналар давомийлигини таъминлаш, ҳатто жамиятни демократлаштириш каби глобал муаммоларни аёлсиз, унинг иштирокисиз тасаввур этиш қийин.

Хотин-қизларнинг тенг ҳуқуқли бўлишига эришиш йўлида 1979 йил 18 декабрда муҳим қадам қўйилган эди. Шу куни Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош Ассамблеяси хотин-қизлар ҳуқуқлари камситилишининг барча шаклларида барҳам бериш тўғрисидаги Конвенцияни қабул қилди.

30 та моддадан иборат бўлган Конвенцияда, барча хотин-қизларнинг тенг ҳуқуқларини таъминлашга йўналтирилган халқаро-ҳуқуқий шаклдаги таъминлаш ва чоралар аниқлаб берилган.

Ўзбекистон Республикаси

мазкур конвенцияни 1995 йилда қабул қилган ва Конвенциянинг ижроси юзасидан Республика-мизнинг 5 та даврий маърузаси БМТнинг CEDAW қўмитасида муҳокамага кўйилиб, хотин-қизларнинг ҳолатини янада яхшилаш бўйича зарур тавсиялар бериб келинган.

Маълумки, 2019 йил ноябрь ойида Ўзбекистон Республикаси томонидан БМТнинг

этилади.

БМТнинг хотин-қизларга нисбатан камситилишнинг ҳар қандай шаклларида барҳам бериш тўғрисидаги Конвенцияси қоидаларини бажариш юзасидан 5-даврий маърузасини кўриб чиқиш якунларига кўра CEDAW қўмитаси тавсияларини бажариш юзасидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан Миллий ҳаракатлар режаси қабул қилинган.

Учрашувда жамият ривожига аёлларнинг ўрни, оналик ва болаликни муҳофаза қилишга қаратилган қўнулар яратилиши, фидойи, юксак салоҳиятли, изланувчан, билимдон, ўз касб-корининг устаси бўлган хотин-қизларнинг жамият ижтимоий ҳаётидаги фаоллигини оши-

30 та моддадан иборат бўлган Конвенцияда, барча хотин-қизларнинг тенг ҳуқуқларини таъминлашга йўналтирилган халқаро-ҳуқуқий шаклдаги таъминлаш ва чоралар аниқлаб берилган.

CEDAW қўмитасида (Женева ш.) хотин-қизлар ҳуқуқлари камситилишининг барча шаклларида барҳам бериш Конвенциясининг бажарилиши бўйича 6-даврий маърузаси тақдим

риш, хотин-қизларнинг ҳуқуқий, ижтимоий, маданий манфатларини муҳофаза қилиш, уларнинг фаолиятига ҳалақит бераётган тўсиқларни бартараф этишнинг аҳволи бўйича фикр юритилди.

Шунингдек, хотин-қизларнинг бандлиги масаласини ҳал қилишга кўмаклашиш, меҳнат қилиш ва дам олишларини ташкил этиш каби масалалар бўйича фикр алмашилди.

Қизларни оилавий ҳаётга тайёрлаш, шунингдек, ёшлар тарбиясига қаратилган ишларнинг натижалари муҳокама этилди.

Хотин-қизлар қўмитаси
матбуот хизмати

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг жорий йилнинг 1-3 июнь кунлари Тошкент вилоятига ташрифи давомида берилган вазифалардан келиб чиқиб, «Оила» илмий-амалий тадқиқот маркази Тошкент вилояти бошқармаси томонидан Тошкент туманида тадбир ташкил этилди.

AJRIMLAR, NIZOLAR, YECHIMLAR...

Унда туман хотин-қизлар қўмитаси, ИИБ, туман кенгаши депутатлари, Адлия бўлими, ФХД, маҳалла мутахассислари, яраштирув комиссияси аъзолари иштирок этишди. Семинарда туманда жорий йилнинг олти ойида юзага келган 107 та оилани ажрим ҳолатининг таҳлили муҳокама қилинди.

– Дағлаб оилавий ажримларнинг олдини олиш бўйича бир қатор чора-тадбирлар белгилаб олди ва унга кўра, ишчи гуруҳи тузилиб, ҳар бир муаммоли оила билан индивидуал иш олиб бориш режалаштирилди, – дейди «Оила» ИАТМ Тошкент вилояти бошқармаси бошлиғи Дилором Маҳмадалиева. – Аввало, аҳоли ўртасида тарғибот ишларини кучайтиришга эътибор қаратдик. Иккинчидан, аҳолининг саломатлиги бўйича тиббий кўриқлар ўтказилиб, иш билан бандлигини таъминлаш мақсадида меҳнат ярмаркалари уюштирилаётгани яхши самара бермоқда. Бундан ташқари, оилавий муаммолар, низоли ҳолатлар бўйича тушган мурожаатлар тегишли идора ва ташкилотларга йўналтирилиб, 7 та муаммо ҳал этилиб, 3 та ҳолат эса назоратга олинди.

Хусусан, мазкур туманда ажрим сабабларини ўрганиш мақсадида 64 та оила билан ижтимоий сўровнома ҳам ташкил этилди. Таҳлилларда респондентлар оилалар бузилишига эр-хотин, қайнона, қайнота ва келиннинг доимий келишмовчилиги, фарзандсизлик (20 нафари), яқин қариндошлар ўртасидаги никоҳ сабабли фарзандларнинг ногиронлиги

(3та оила), хиёнат туфайли (3та оила), саломатлиги (ғиёҳвандлик, руҳий ҳасталик, ногиронлиги, бефарзандлик - 21та оила), ишсизлик (3та оила), уй-жой масалалари ва шариотлари (3 та оила) ва моддий етишмовчилик (6 та оила) сабаб бўлганини кўрсатишган. Шу билан бир қаторда спиртли ичимликка ружу кўйиш, учинчи шахс аралашуви ва меҳнат миграцияси билан боғлиқ ажралишлар ҳам сўровномада қайд этилган. Таҳлиллар шуни кўрсатадики, бугунги кунда респондентлардан 21 нафари қайта турмуш қурган бўлиб, 43 нафари эса ҳаётларини ҳали тўла изга сола олмаганлар. Бунинг оқибатида уларнинг 48 нафар фарзандлари тирик етим бўлиб қолгани ачинарли ҳолатдир.

Тадбирда ёшларни мустақил ҳаёт кечиршига тайёрлаш, уларни ўз вақтида соғлом турмуш тарзи ва касб-хунарга йўналтириш, оилани муҳаддас билиш, ажримларга йўл қўймаслик бўйича билим ва кўникмаларини мустаҳкамлаш бўйича ҳамкор ташкилотларнинг ҳам фикр-мулоҳазаси ва таклифлари билдирилди.

Қувонарлиси, шу куни оилавий ажрими йўқ 20 та маҳалла фуқаролар йиғини эътироф этилди ва вилоят «Оила» маркази томонидан уларда фаолият олиб бораётган мутахассисларга ташаккурномалар тақдим этилди.

Умида МАНСУРОВА,
«Оила» ИАТМ Тошкент
вилояти бошқармаси
мутахассиси.

YANGI QONUNLAR MENI HAYAJONLANTIRMAydi...

aksincha ularni joriy etishdagi imkoniyat va to'siqlar haqida o'ylay boshlayman

Дилсора Фозилова Британия Колумбияси университети профессори. У жамиятимизда бўлаётган ҳар бир ўзгаришларга ҳамisha фаоллик билан фикр билдиради, айниқса, хотин-қизларнинг ҳуқуқлари борасидаги муаммоларга қарши астойдил курашади. У яқинда ўзи туғилиб ўсган кўҳна Бухорога келди. Юртдошимизга ўзимизни қизиқтирган саволлар билан муружаат қилдик.

– Жорий йилнинг март ойида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг “Хотин-қизларнинг меҳнат ҳуқуқлари кафолатларини янада кучайтириш ва тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлашга оид чора-тадбирлар тўғрисида” ги қарори эълон қилинди. Унда белгиланган вазифалар қайси жиҳатлари билан сизнинг диққатингизни тортди?

– Давлат миқёсидаги қонунлар, албатта, муҳим. Аммо уларга режа сифатида, дастак сифатида қараш ва янги қонуннинг ҳар бир тилга олинган қисмини ҳаётга жорий қилиш учун тинимсиз меҳнат қилиш керак бўлади. Янги қонунлар мени ҳаяжонлантирмайди, аксинча, уларни жорий этишдаги имконият ва тўсиқлар ҳақида ўйлаш башлайман.

Фуқаролик жамияти куришининг биринчи талаби ҳар бир фуқаро ўз ҳақ-ҳуқуқларини тушуниши ва керак бўлганда уларни талаб қила билиши, давлат яратган имтиёزلардан фойдаланиб, ўз вакилларини танлашда иштираб туриш ва муаммоларини шу вакиллар орқали ёки тўғридан-тўғри давлатнинг юқори бўғинларида етказиш ва жамиятда фаол бўлишидир. Сиёсий саҳнада, қонунчиликда ва бошқарув тармоқларида ўзбек аёлларига ҳозиргача етарлича ўрин берилмаган. Бу Ўзбекистонда аёлларнинг етакчилик қобилиятига, билимлик даражасига ва айтиш жоиз бўлса, тенглиги ва эркинлигига ҳалиям таҳдид борлигининг ва асрлар бўҳрониди шаклланган ижтимоий конструкция ўз кучини йўқотмаганлигининг белгисидир.

Дунёнинг ривожланган давлатларида ҳам ҳали аёллар ва эркеклар кирими ўртасида тафовут бор ва Ўзбекистонда бу фарқ жуда катта. Бунинг бир неча сабаблари бор, албатта. Бу фарқ аёлнинг маълумоти, оилада уйдан ташқарида ишлаш эркинлиги берилгани, фарзандларнинг сони ва бола тарбиялаш жараёнида ички ва ташқи қўллов даражаси билан узвий боғлиқ. Айниқса, фарзандларнинг ўсиши даврида ишдан узилиб қолиш ва ишга қайтгач, карьерасини қайта бошлаш аёл ва эркек ўртасидаги иш ҳақи тафовутини кенгайтиради. Бу қарорда менинг диққатимни тортган жойи ана шу жуда муҳим бўлган муаммоларнинг ўрганилганлиги ва бартараф қилишга бўлган интилишнинг яққол касб этгани бўлди.

– Дунё тажрибасида хотин-қизларнинг меҳнат ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида қандай эътиборга молик ишлар амалга оширилган?

– Дунё тажрибасида аёлларнинг меҳнат ҳуқуқини таъминлаш учун қўйилган қадамларнинг эътиборга молик томонлари жуда кўп. Ишга қабул қилиш жараёнида аёлнинг фарзанд кўриш эҳтимоли борлиги учун кўп ҳолларда ишга эркеклар танлашининг олдини олиш, аёл ва эркекка бир хил

иш учун бир хил маош тўлаш, ишхонада гендер дискриминациясини жиддий ҳолат деб қабул қилиш, ҳомиладорлик ва ҳомиладорликдан кейинги ишдан озод бўлиш вақтида ўз ишлаш ўрнини йўқотмаслиги ва ишхонадаги ҳуқуқларининг ҳимоя қилинганлиги каби бир қатор муваффақиятли қадамлар тўғрисида гапириш мумкин. Ривожланган давлатларда аёлларнинг ҳақ-ҳуқуқи ва тенглиги борасида эришилган ютуқлар Ўзбекистон учун тажриба бўлиб хизмат қилади. Аммо Ўзбекистон деганда биз бошқаларга ўхшамайдиган бир жамият тўғрисида гапирарганганимиз ва тажрибалаб бошқаларникидан фарқ қилишини унутмаслигимиз зарур.

– Мазкур қарорда яна “Эркеклар ва аёллар учун тенг ҳуқуқ ва имкониятлар кафолатлари тўғрисида” ги қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш вазифаси мутасадди идора ва ташкилотлар зиммасига юклатилганлиги қайд этилган. Гендер сиёсати масалалари бўйича Ўзбекистонда қандай ишлар амалга оширилишини орзу қиласиз? Бу борадаги қайси давлат тажрибасини айтиб ўтишни жоиз деб биласиз?

– Ўзбекистонда меҳнат ҳуқуқлари борасида гендер тенглиги мавзусини кўтарганда юртимиздаги оилалар асрлар давомида шаклланган диний ишонч, миллий урф-одат ва ижтимоий

стандартларга эргашини чуқур англаган бўлишимиз ва ижтимоий конструкцияни бузиб ўтиш осон бўлмаган кураш эканлигини тушунишимиз лозим. Оила ва жамиятда шаклланган менталитет

“**Нима қилсак аёлларимиз оиладаги ўрнини сақлаган ҳолда ўз карьералари устида ишлашни муҳим деб ҳисоблайдилар? Нима қилсак аёлларимизни уларнинг жамиятдаги, сиёсат ва иқтисоддаги ўрни муҳимлигини ишонтирамиз?**”

жойларда ўз таъсирини ўтказмай қолмайди. Яна бир аҳамиятли томони бор. Гендер тенглиги ва аёллар ҳуқуқининг кучайиши қайсидир маънода ижтимоий конструкцияга таҳдид сифатида қаралиши ва қаршиликка учраши табиий ҳолат. Мутасадди идоралар эришиши мумкин бўлган мақсадлар бунинг учун етарли эмас. Бунинг учун давлатнинг асосий информация тарқатувчи ТВ, радио, онлайн ва нашрли медиа кенг кўламада тушунтириш ишлари олиб бориши, гендер тенглиги деганда нималарни назарда тутишимиз ва бу нима учун ривожланиб бораётган Ўзбекистонимиз учун муҳимлигини тушунтириш лозим бўлади. Ҳолбуки, гендер тенглиги ва аёлларнинг меҳнат ҳуқуқлари оилани моддий ва маънавий юксалтириш учун ва аёлларда ўзига бўлган ишончини мустаҳкамлаш учун жуда катта аҳамиятга эга. Асосий қилиниши лозим бўлган иш эса аёллар билан ишлаш, уларни руҳлантириш ва фаоллаштириш. Аёлларда фикрлаш кўламини кенгайтириш ҳам муҳим аҳамият касб этади.

– Шунингдек, қарорда “Хотин-қизларни тазйиқ ва зўравонликлардан ҳимоя қилиш тўғрисида” ги Ўзбекистон Республикаси қонунлари лойиҳаларини ишлаб чиқиш ҳам белгиланган...

– “Хотин-қизларни тазйиқ ва зўравонликлардан ҳимоя қилиш тўғрисида” ги қонунни ишлаб чиқиш ва амалий ҳаракатларни бошлаш лозим, албатта. Бироқ бу Ўзбекистонда қонун устуворлигини ошириш билан боғлиқ бўлган бир масаладир. Бугунги кунда қонун устуворлигини таъминлаш йўлида жуда кўп ҳаракатлар қилинганлиги ва маълум натижаларга эришиш осон иш эмас. Хотин-қизларни тазйиқ ва зўравонликлардан ҳимоя қилиш учун аввало уларни шундай ҳолатлар тўғрисида керакли ташкилотларга осон ва керак бўлган аноним ҳолатда билдиришларини таъминлаш лозим ва ҳар битта ҳолатни жиддий кўриб чиқиш ва

қонун йўли билан бартараф этиш керак. Жамиятда иллатлар ўз вақтида бартараф этилмагани учун улар чуқурроқ ярага айланиб бориши табиий.

– Айни пайтда фаолият олиб бораётган дипломатлар орасида бирорта ҳам аёл дипломат йўқ. Бу ҳолат бизнинг миллий руҳиятимиз билан боғлиқ эмасмикин?..

– Жуда кўп соҳаларда аёлларнинг йўқлиги, албатта, руҳият, узоқ йиллар давомида синдирилган мафкура ва ижтимоий конструкция натижасидир. Яқинда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академиясида давлат бошқаруви учун тайёрлайдиган дастурда ўқиётган бир дўстим билан ҳамсуҳбат бўлдим. Ундан академияда аёлларнинг ўрни қандайлигини сўрадим. Афсуски, у бу муассасада аёллар жуда камлигини айтди. Демак, кейинги авлод сиёсатчилари ичида ҳам аёл сиёсатчилар жуда кам бўлади. Биз сиёсатчи аёллар ёки сиз айтганингиздек, аёл дипломатлар ҳақида гапирганда муҳим ижтимоий ўлчамларни ҳисобга олишимиз керак. Нима қилсак аёлларимиз оиладаги ўрнини сақлаган ҳолда ўз карьералари устида ишлашни муҳим деб ҳисоблайдилар? Нима қилсак аёлларимизни уларнинг жамиятдаги, сиёсат ва иқтисоддаги ўрни муҳимлигини ишонтирамиз? Бу каби саволларга жавоб беришимиз лозим...

– Ўз илмий изланишларингиз ҳақида айтиб ўтсангиз... Олдингизга қўйган асосий мақсадингиз ва сиз танлаган мавзу нима?

– Илмий ишим тўғрисида сўраганингиз учун миннатдорман. Докторлик диссертациям Ислоннинг Совет давридан кейин қайта жонланиши, секуляр давлат ва Ислон ўртасидаги муносабатлар ҳусусида. Давлатнинг дин тўғрисидаги қонунлари, уларнинг таҳлиллари, жамиятда диннинг ўрни ва давлат чиқарган қонунларнинг ижтимоий таъсирини ўрганган ҳолда, шу икки тафовутли системалар ўртасида мувоzanат топиш ва Ўзбекистон Республикасида барча дин вакилларининг эркин ва тенг бўлиши учун замин яратишга имкон берадиган билимга эга бўлиш жуда муҳим. Илмий ишимнинг мавзуга яқин жойи ҳақида гапирадиган бўлсам, демократик ёки секуляр давлатда яшаётган мусулмон аёлнинг эркинликлари ва ҳақ-ҳуқуқи кўп жиҳатдан ана шу давлат ва дин ўртасидаги муносабат ва мувоzanатга бориб тақалади. Ана шу муносабат ва мувоzanатни тушунмай туриб қўйилган қадамлар, афсуски, натижа беришига ишонмайман.

Сўнги сўз ўрнида аёл цивилизациянинг ярми, ривожланишнинг эса ярмидан кўпроқ қисми эканлигига эътибор қаратишни истардим. Агар биз Ўзбекистонни етук ва ривожланган давлат сифатида кўришни истар эканмиз, аёллар тенглиги ва эркинлиги учун тинмай курашимиз ва илмий ҳаракатлар олиб боришимиз керак бўлади.

“**Ҳаққим талош бўлган бозорларида,**

Сизни энтиқтирган сирли хаёлман,

Менга ўхшамаса хаёлинг расми, Айтинг ўша кун мен аёл эмасми?.. – дейди суҳбатдошимиз бир шеърда. Тилагимиз, уйғоқ нигоҳингиз равшан, жасоратли саволларингиз ҳамisha бедор бўлсин.

Мухтасар ТОЖИМАТОВА суҳбатлашди.

HUNARI BOR, KOR VO'LMAS

Савол: Ўғлим бу йил 12 ёшга тўлди. Мактабдаги ўқишлари яхши. Унга қараб болалигимни эсласам, бирон бир ҳунар ўрганиш учун шогирдликка берсаммикан, деб ўйлаб қоламан. Ўқишга бўлган иштиёқини кўриб боланинг миясини ортиқча нарсалар билан тўлдирсам қийналиб қолмасмикан, дея икки-ланяпман.

Фарҳод Аъзамов, Тошкент шаҳри

Ҳар бир инсон фарзандлари камолини кўришни хоҳлайди. Шундай экан илми, касб-ҳунарли инсон ҳаётда кам бўлмайди. Пайғамбаримиз (соллаллоҳу алайҳи ва саллам) бундай деганлар:

“Кимки тиланчилик қилишдан сақланиш, оиласини боқиш ва кўни кўшниларига мурувват қилиш мақсадида ҳалол йўл орқали ризқ топиш билан машғул бўлса, қиёмат кунинда у Аллоҳ таолога юзи ўн беш кунлик ойдек ёруғ бўлган ҳолида йўлиқадир”.

Энг улуғ зотлар саналмиш Пайғамбарлар ҳам ризқларини ҳалол пешона тери билан топанлари, яъни, касб-ҳунар билан шуғулланганлари барча учун буюк ибратдир.

Маълумки, ҳар қандай касбни пухта эгаллаш, ўз касбининг моҳир устаси бўлиш учун ана шу касбга тааллуқли илми мукамал ўзлаштириш керак. Касбига муҳаббатли инсон меҳнатини қадрлайди ва ҳеч қачон ўз ишидан чарчамайди, балки бундан роҳатланади. Касби туфайли атрофидаги одамларга ёрдами тегса, инсон ўзини бахтли ҳисоблайди. Шунинг баробарида Аллоҳ таоло томонидан улуғ ажру савоб берилишига муносиб эканини ҳис қилиш билан руҳияти энгил тортади, имони қувват олади.

Имом Табароний ривоят қилган ҳадисда Расулulloҳ (соллаллоҳу алайҳи васаллам):

“Гуноҳлар ичида шундайлари борки, унга фақат ҳалол ризқ топиш мақсадида қилинган ташвишгина каффорат бўлади”, деб марҳамат қилганлар.

Дарҳақиқат, инсон ҳалол меҳнати билан улуғ савоблар ваъда қилинган даражаларга эришиши мумкин. Расулulloҳ (соллаллоҳу алайҳи васаллам) бир ҳадисда: **“Албатта, Аллоҳ таоло хунарманд мўминни севади”**, деганлар.

Халқимизда фарзандларини ёшлигидан бирон ҳунарга ўргатиш мақсадида устозга шогирд беришдек жуда яхши аъёна бор. Бу одат бошқа халқларда учрамайди десақ, бу ҳам ҳақиқатдир. Шунинг учун болаларни ёшлигиданоқ бирон ҳунарни маҳкам тутишга йўналтирайлик.

ЁШЛАРНИ ИЛМГА ЙЎНАЛТИРАЙЛИК

Илм олиш динимизда энг улуғ ибодатлардан саналади. Чунки бандани илм воситасида Раббисини танишга, у зотнинг буйруқларини бажаришга, шунингдек, барча мавжудотларга тааллуқли бўлган ҳақларни адо этишга муваффақ бўлади. Бирон бир дин илми олишни Ислом динидек тарғиб қилмаган. Шунингдек, Ислом дини жаҳолатга қарши илм-маърифат билан курашишга катта эътибор қаратган. Дарҳақиқат, Аллоҳ таоло илм дини бўлмиш Ислом дини билан инсониятни жаҳолат зулматидан Ислом нурига олиб чиқди. Ислом дини илми имонга тасдиқ, амалга эса йўлбошчи қилган диндир. Биз фарзандларимизни,

“Қизингни ўқит, чунки у келажакда фарзанд тарбия қилади. Агар ўғлингни ўқитсанг, бир кишини ўқитган бўласан, аммо қизингни ўқитсанг, бутун бир жамиятни ўқитган бўласан”

айниқса, қизларимизнинг таълим, тарбиясига катта аҳамият қаратишимиз лозим. Жамиятнинг салоҳияти ва равнақи унинг илмга бўлган муносабати билан ўлчанади. Дарҳақиқат, қайси жамиятда илмга ташналик сусайса, илм ўрганишга эътибор қамайса, ўша жамият тараққиётдан ортда қолиб бораверади. Энг ёмони, у маънавий инқирозга ёки ҳалокатга юз

тутиши муқаррардир.

Оилада тарбия топаётган қизларимизни илмсиз қолдириш жамиятни илмсиз қолдириш демакдир. Айниқса, келажак авлод тарбияси хотин-қизларимизга боғлиқ. Улар билимли бўлишса, тарбиялаган авлод ҳам билимли бўлади.

Улар одобли бўлишса, келажак авлод ҳам одобли бўлади.

Ривоят қилинишича, бир киши ҳақимлардан бирининг ҳузурига келиб: “Ҳазрат, менинг бир ўғлим ва бир қизим бор. Улардан ҳар иккисини ўқитишга имкониятим етмайди, фақатгина биттасини ўқитишга имконим бор, қайси бирини ўқитай?”, деб сўрабди. Шунда ҳақим зот: “Қизингни ўқит, чунки у келажакда фарзанд тарбия қилади. Агар ўғлингни ўқитсанг, бир кишини ўқитган бўласан, аммо қизингни ўқитсанг, бутун бир жамиятни ўқитган бўласан”, деб жавоб берган экан. Қанчадан-қанча алломаларни оналари тарбиялагани ҳеч биримизга сир эмас.

Қуръон уммати, Илм уммати, Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам уммати бўлган биз мусулмонлар учун илмсиз қолиш ордир. Чунки буларнинг барчаси илмга даъват қилади. Биз агар китоб ўқимасак, фарзандларимизни илмга қизиқтирмасак, Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг умматимиз деган даъвоини нима билан исботлаймиз? Бир олим айтган экан: “Агар бирор қимматли нарсангизни ҳеч қим топа олмайдиган жойга беркитмоқчи бўлсангиз, китобнинг орасига солиб қўйинг, чунки бугунги одамлар китоб очмайдиган бўлиб кетишди”.

Дунёда ҳам, охирада ҳам инсонга илмдан кўра кўпроқ фойда келтирадиган нарса йўқ. Жаҳолатдан кўра зарар берувчи нарса ҳам йўқ. Али розияллоҳу анҳу: “Инсонларнинг энг қадри ози – илми озидир”, деганлар.

Илмсизлик, жаҳолат инсониятни тубанликка, ҳалокатга олиб бориши муқаррар. Инсонлар илм орқали парвардигорини танийдилар. Охира ва дунёсини илм билан обод қилади.

Алҳамдулиллаҳ, юртимизда барча соҳада китоблар нашр этилмоқда. Масалан, биргина диний соҳани олсак, тафсири, ҳадиси, фикҳ, ақида, улумул-қуръон, усул-фикҳ, ҳатто грамматика фанига ҳам оид бўлган кўпгина китоблар она тилимизда чоп этиляпти. Биз фақат олиб ўқисак, кифоя. Фарзандларимизни китоб ўқишга тарғиб қилайлик. Фақат интернет билан чекланиб, илмини юзаки ўрганмасдан, китоб мутолаасига ҳам эътибор қаратайлик.

Фарзандларимиз илм-маърифатли бўлишида энг катта масъулият ота-оналарда бўлишини ҳеч қачон унутмайлик.

Аллоҳ таоло юртимизни тинч-омон қилсин. Илм ва тарбия йўлида хизмат қилаётган ва унга ташаббус кўрсатаётган барча устоз ва мураббийларимизни эзгу мақсадларига етиштирсин!

**Асрорхон ҲАБИБУЛЛАЕВ,
Шўрчи туман бош имом хатиби.**

Kibr Keltirgan Hasrat

Rivoyat

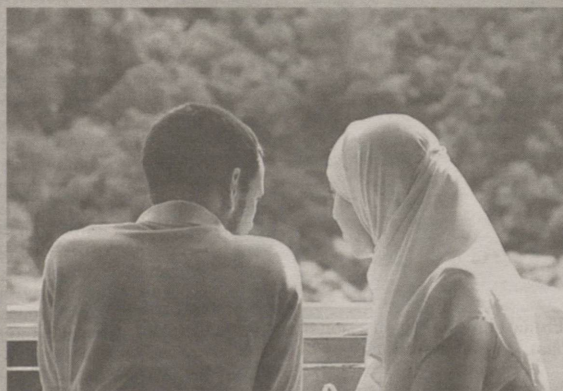
Бир киши уйланганидан кейин ишлари аввалгидан ҳам юришиб кетибди. Хом сут эмган банди-да, кўнглидан: “Бу ажойиб хислатнинг, чиройли ҳаётимнинг сабаби меҳнаткашлигимда. Аллоҳ меҳнаткаш бандасини шундай мукофотлайди...” деган кибрли ўй кечиб, роҳатланибди.

Дастурхонда ўтириганида аёлига: “Ҳаммининг эри ҳам мендек эмас...” каби миннатга ўхшаган гапларни айтибди. Аёли индамай қулиб қўя қолибди.

Орадан кўп ўтмай эркакнинг кайфияти тушиб бора-верибди. Аёли бу ҳолнинг сабабини сўраган экан эркак афсус билан:

– Нимасини айтмай, хотин, олдинда бўладиган ишлар тугул, узокроқдаги нарсаларга ҳам кўзим ўтмай боряпти. Ишларим ҳам орқага торти, – дебди.

Аёл табассум билан жавоб берибди:

– Сиз ҳалол топиб келтирганларингиз фақат вужудимизга эмас, руҳиятимизга ҳам қувват бўлсин, деб ўчоқ бошида доим тилимда дуо, кўнглимда яхши ўйлар бўлди. То ўтган ҳафта неъматларни ўзингиздан билгунингиз ва уларга кибр қилгунингизга қадар... Бир ҳафтадан бери одатимни тарк этдим. Рўзгорга олиб келаятган нарсаларингизни тежамай сарф этдим. Сиздаги бор яхшиликларда менинг ҳам ҳиссам катта эканини ҳис қилинг, дедим. Аслида мен ҳам хато қилдим. Аммо сизга бир ҳақиқатни айтмоқчи эдим: Эрни эр қилиб, элда обрўсини оширадиган унинг аҳли аёлидир. Аёл саришталли, рўзгор илмига укувли бўлса оиладан файз-барока аримайди, эрнинг кайфияти аъло бўлади. Кайфият яхши бўлса ишда унум бўлади. Шу бир ҳафталик ҳаёт бизга бутун умр оилавий ҳаётимизга етулик ибрат бўлсин, ҳожам...

OLMONGA O'ZBEK TILINI TANITAYOTGAN OLIMA

Ўқувчи тўла синфга кўринишидан қаттиққўл устоз кириб келди. У синфга бир боқиб, индамасдан қўлига бўр олди ва доскага катта қилиб 1 рақамини ёзди.

“Қаранг, бу 1 – сизнинг шахсиятингиз, ҳаётингизга соҳиб бўладиган энг қадрли нарса...” деди у. Сўнгра 1 нинг орқасидан 0 ёзди. “Бу – муваффақият. У шахснинг 1 ини 10 қилади”. Яна 0 қўшди. “Бу – тажриба. Тажрибали бўлсангиз 10 ингиз 100 бўлади”, деди у. Шахснинг ортига биттадан 0 қўшилиб, рақамлар шу тартибда узайиб бораверди. Қобилият, малака, севги... Ниҳоят, устоз қўлига латтани олди-да, бошдаги 1 ни ўчириб ташлади. Доскада бир сурув 0 қолди. Устоз ўқувчиларга “Шахсиятингиз бўлмаса, улар ҳеч нимага арзитайди”, деди.

Ҳа, ибратомуз бу ҳикоянинг эътиборга молик жиҳати унинг бугун ҳар биримизнинг ҳаётимизда ўз аксини топганлигида-дир. Суҳбатдошимиз педагогика фанлари доктори Гулшан Асилова ҳам ана шундай ўз шахсиятига эга инсон, юртимизнинг илм-фан ривожига муносиб ҳисса қўшаётган олимидир. Айни чоғ Германияда ижодий сафарда бўлган ҳамюртимиз билан суҳбатимиз юртимиздаги илм-фан борасида бўлди.

– Гулшан опа, шахс камолотида оиланинг ўрни алоҳида аҳамият касб этади. Чунончи, сиз воёга етган маскан ҳам китоблар, ундаги сўзлар муқаддас саналадиган ижодкорлар оиласидир.

– “Фарзандинг сени эшитмайди, у сенга қарайди”, деган мақол бежизга айтилмаган. Ота-она боласига ҳалол лўқма едириб катта қилса, фарзанди ҳам ҳаромдан ҳазар қилади. Ва аксинча... Ҳаётда бунга кўп марта амин бўлганман. Мен Тошкент вилоятининг хушманзара Ғазалкент шаҳрида ёзувчи Асад Асил хонадонидан туғилганман. Ота-она ҳалол меҳнат қилиб, бизларни ҳам шунга ўргатишган. Касб танлашмизда истагимизга қарашган бўлса, таълим олишимиз учун барча имкониятларни яратиб беришган. Энг муҳими, китоб ўқишга, билим олишга ҳамма вақт эътиборли бўлишган. Дадам ёзувчи бўлганлиги учун уйимизга кўплаб ижодкорлар келишарди. Адабиёт ҳақидаги суҳбатларни маза қилиб тингладим. Уйимиз кутубхонага ўхшарди. Энди ўйласам, болалигимдан китобларнинг сеҳрли оламига ошурфта бўлиб улғайган эканман.

– Илмга қачон қизиққансиз? Игна билан қудуқ қазимокқа менгзанган бу йўлни танлашнингизда қандай омилларни айта оласиз?

– Илмга қизиқиш талабалик йилларимда пайдо бўлган. Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институтининг рус филологияси факультетига ўқишга кирганман. Бунга ўрта мактабда таълим берган рус тили ва адабиёти ўқитувчиларимнинг педагогик маҳорати сабаб бўлган, деб ўйлайман. Шу боис синфдошларимнинг қарийб учдан бири ўқитувчилик касбини танлашган. Шундай қилиб, мен ҳам рус тили ва адабиётини танладим. Институтдаги ўқишнинг илк кунлариданоқ бизга таълим берувчи профессор-ўқитувчиларнинг юксак илмий салоҳиятига ҳавас қилдим. Ўзбек тилидан бизга таникли профессор Низомиддин Маҳмудов дарс берган. Устозинг берган сабоқлари ҳар қандай соҳани ўрганаётган талабада ҳам ўз она тилидан ғурурланиш ҳиссини кучайтириб юборади.

Мутахассислик фанларидан ҳам ўз касбининг фидойилари бўлган, юксак маҳоратга эга олимлардан сабоқ олганмиз. 80-йилларнинг охири эди. Ушанда илк бор Чўлпон, Фитрат, Усмон Носир, Элбек каби буюк сиймоларнинг асарлари “тақиқ”дан чиқа бошлаганди. “Кеча ва кундуз” романини ўқиб, шу даражада таъсирланганманки, диплом ишимни

жадидчилик ҳаракати ҳақидаги мавзуда ёзишга аҳд қилганман. Раҳматли устозим, филология фанлари доктори, профессор Ғўзал Абдуллаева менинг бу интилишимни кўллаб-қувватлаган.

Институтни тугатган, аспирантурага кирдим. Педагогика фанлари номзоди Паёз Мусаев раҳбарлигида педагогика тарихи ва назарияси ихтисослиги бўйича номзодлик диссертациясини ҳимоя қилдим. Кейин миллий гуруҳлар талабаларига рус тили, рус гуруҳлари талабаларига эса ўзбек тилидан дарс бера бошладим. Аввалига қийин бўлди. Икки турли тил – икки хил менталитет, маданият, адабиёт, урф-одатлар дегани. Аста-секин икки тиллик (билингвал) мутахассисга айланиб бордим. Дарсликларим, лугатларим нашр

– Бугун дунёнинг кўплаб мамлакатларида ўзбек тилига қизиқиш тобора кучайиб бормоқда. Бу эҳтиёж, айниқса АҚШ, Европа, қатор Шарқ мамлакатларида кузатишмоқда. Хусусан, Берлиндаги Гумбольдт номли университет Европадаги ўзбек тилини ўрганиш маркази ҳисобланади.

этилди. Бирок, ўзбек тилини тизимли равишда ўқитиш методикасига эҳтиёж кучли эди. Ўзбек тилини хорижликларга ўқитиш бўйича илмий ишлар деярли йўқлиги туфайли шу соҳада тадқиқот ўтказишни менга илк бор профессор Раъно Толипова тақлиф қилган. Афсуски, мазкур соҳа бизда хорижий тилларни ўқитиш методикасига нисбатан анча оқсамокда. Докторлик диссертациясини тайёрлаб, ҳимоя қилишимга устозларим, профессорлар Равшанхўжа Расулов ва Хадича Мухиддинованинг ҳиссалари бекиёсдир.

Илм билан шуғулланиш осон эмас. Бу фанда ўзининг йўналишини яратиш, фан ривожига улушини қўшиш, шоғирдлар тайёрлаб, янги мактаб яратиш демакдир. Бунинг учун тадқиқотчи кўп нарсалардан воз кечадди, ҳаловати бўлмайдими, илмий ишини ҳаётидаги бошқа баҳалардан устун қўяди. Илм билан шуғулланиш юзлаб чиғирлардан ўтиш демакдир. Илмни обрў орттириш, моддий манфаат, мансаб эгаллаш учун эмас, фан тараққиётига ҳисса қўшиш учунгина

қилиш керак. Акс ҳолда у ривожланмайди, унинг ҳеч кимга нафи бўлмайди, қоғозларда чанг босиб ётади. Албатта, бунинг учун бениҳоя кучли ирода, сабр-тоқат, курашувчанлик зарур. Энг муҳими – бошлаган ишни мантқиқий ниҳоясига етказиш керак.

– Бугун аксарият ҳамюртларимиз чет тилини ўрганиш билан банд. Фарзандларини боғча ёшидананоқ хорижий тиллар сабоғига бераётган ота-оналар кўп. Шундай шaroитда она тилимизни дунё ҳамжамятига танитаётганингиз, бу йўлдаги изланишларингиз таҳсинга лойиқ. Шу ҳақда сўзласангиз.

– Ҳозирги даврда қанча кўп чет тилини билса, шунча яхши. Бугун меҳнат бозорига энг рақобатбардор кадрлар бир неча хорижий тилни мукамал билладиган кадрлардир. Нима учун болаларга боғча ёшидан тилларни

наларини кўллаб, оламда тенгсиз эканлигини, тилимиз нақадар бой хазиналигини исботлади. Бугун ўзбек тили ва адабиётига муносабат, хориж олимларининг қизиқиши борасида тўхталсангиз. Чунончи, Германия мисолида.

– Бугун дунёнинг кўплаб мамлакатларида ўзбек тилига қизиқиш тобора кучайиб бормоқда. Бу эҳтиёж, айниқса АҚШ, Европа, қатор Шарқ мамлакатларида кузатишмоқда. Хусусан, Берлиндаги Гумбольдт номли университет Европадаги ўзбек тилини ўрганиш маркази ҳисобланади. Ушбу университетда фаолият юритаётган профессор Ингеборг Балдауф кўп йиллардан бери Европа халқларига ўзбек тили ва адабиётини тарғиб қилиб келмоқда. Балдауф хоним билан учрашиш орузим эди. Мана шу орузим амалга ошганидан бахтиёрман. Олиманинг ўзбек тилида ниҳоятда қайибли ва равоан сўзлаши, жадид адабиётни намояндалари ҳақидаги билимлари таҳсинга лойиқ. Негаки, биз Ўзбекистонда яшаб туриб, ушбу давр адабиётини бунчалик чуқур ўрганмаганмиз. Хорижда бу даврга қизиқувчи олимлар бизга ўрнак бўлмоқдалар. Буни ёшларга тушунтиришимиз керак. XIX аср охири – XX асрнинг биринчи ярми адабиётининг ҳали ўрганилмаган жиҳатлари жуда-жуда кўп.

– Айни пайтда илмий салоҳиятни юксалтиришда, ёшларнинг илмга бўлган қизиқишини орттиришда нималарга эътибор бериш керак, деб ўйласиз?

– Ривожланган давлатларда илмга эътибор нақадар кучли эканлигини кўриб, ҳавасим келади. У ерда талабаларни ўқишга ҳеч ким мажбур қилмайди. Уларнинг тиришқоқлиги диплом олишга эмас, олган билимини ҳаётда қўллашни ўрганишга қаратилган. Илмга йўл, албатта, китоб орқали боради. Масалан, Европанинг ҳатто кичкина шаҳарларида ҳам кутубхоналар жуда кўп ва гавжумлигини кўрдим. Электрон адабиётлар кенг тарқалган бугунги кунда бу жуда қувонарли ҳолат. Мен талабаларимга илмий тадқиқотларнинг соҳага зарурлигини, уларнинг соҳа тараққиётига шу йўл билан ҳисса қўшишлари нақадар муҳимлигини доимо тушунтириб келаман. Уларнинг кўзларида учкун пайдо бўлганлигини кўрсам, хурсанд бўламан. Бизнинг вазирамиз уларнинг қобилиятларини тўғри йўналтириб, ривожлантиришдир. Шунда ўзбек олимлари ўрта асрларда яшаб, дунёга танилган ва тарихда абадий қолган мутафаккирларимиз йўлидан борадилар.

Наргиза АСАДОВА
суҳбатлашди.

uz2.uz

Britaniyalik qiz Jenni

FARG‘ONAGA KELIN BO‘LDI

Бу ҳодисани кўпчилик тасаввурига сиғдирилмаётгани бор гап. Бугун бир ўғил уйлантириш учун, айниқса, шаҳарда 100 эшикка мўралаб, бир қизини бериш учун ўн йигитни синаб, бўйи, қошини, кўзини, рангини, отасининг бой-камбағаллигию шароитигача суриштирилаётган бир пайтда ривожланган мамлакатларнинг биридан Ўзбекистон қишлоғига келин тушиши сал ғайритабиий туюлади-да.

Аммо қалби тарбияланган ИНСОНнинг инсонийлиги ҳам, олижаноблиги ҳам мана шундай чексиз бўлади. Бундай қалб эгалари учун қишлоқ ва шаҳарлик деган ўлчов, чеклов, тушунчалар ёт. Кўпчилик бу қиз Британияга барибир кетиб қолади дейишмоқда. Олдиндан бир нарса дейиш қийин. У бизнинг мамлакатда тилини тушунмагани, урф-одатларимиз ғайритабиий туюлгани ёки газ, чироқ каби шароитсизликлар туфайли кетиб қолмайди. Уни иккиюзламачиликлар, атрофдагиларининг лаганбардорлиги, хуллас, аксарият ҳолларда ёлгонга қоршиқ носамимий муносабатларгина бездириши мумкин... Чунки у ҳеч қачон бизнинг келинларимиздек, қизларимизга ўзимиз ўргатадиганимиз “артист бўлсанг-чи”, “ичингда ёмон кўриб турсанг ҳам, сиртингда кулиб турсанг-чи”, “э ойижон, дадажон, деб жонини олсанг-чи”, деган тубан тарбия усулимизни сира ўзига сингдирилмайди, ҳазм қилолмайди, кўниқолмайди. Омон бўлсак кўрармиз. Гойибдан сизни ҳурмат қилдим Женни Добсон! Бахтли бўлинг, сиз мана шу гўзал, олижаноб қалбингиз билан бахтнинг бадали анча қимматга тушишини ҳам ҳис қиласиз, англайсиз, деган умиддаман!”

Барно СУЛТОНОВА

facebook

Қудрат АЗЛАРОВ: Ким айтди бу ёшлар ўша қишлоқда яшайди, деб? Улар шунчаки тўйни шу ерда ўтказиши холос, энди кетишади Англиясига. Ўша ерда яшади.

Орзигул РУСТАМОВА: Тўғри, Барно опа шу артистликни болалигидан болаларига сингдираётган айрим оналар бир нарсани унутиб қўйишади: носамимийлик урчиган хонадонда ҳеч қачон бахтли яшаб бўлмайди...

Чори Латипов: Битта фарқи бор: бизда айниқса, шаҳар шароитида қизлар хонадонга келин (шу хонадоннинг барча аъзоларига янги дастёр) бўлиб тушади. Бошқа юрт, хусусан, ғарбда йигит ва қиз турмуш қуради. Ғарблик қиз шу йигит билан эр-хотин бўлиб яшайман, деб ўйлагандир.

Жаҳонгир Мирзаалиев: Ҳисоб 1:1 бўлибди, яқинда бир ўзбек қизи ҳам Британияга турмушга чиққанди!

Абдуқамол Раҳмонов: Яшасин Фаргонанинг ўзбек йигити, илоҳим бахтли бўлиб, тарихда из қолдирсин!

Ҳа, азиз мухлис, айна кунларда ижтимоий тармоқларда Англиядан Фарғонага келин бўлиб тушган қиз ҳақидаги хабар шов-шувга айланган. Одамлар кўнглида бу келин юртимизда қанча яшайди, балки кетиб қолар деган шубҳалар ҳам йўқ эмас. Айна пайтда дунёнинг қанча мамлакатларида хорижлик йигитлар хонадонларида минг-минлаб ўзбек қизлари келинлик вазифасини адо этиб юрибди. Уша қизлар ҳаққи ҳурмати Женни хоним ҳам бир ўзбек хонадонига бахт олиб кирган бўлса не ажаб. Биз айна кунларда Женни хоним ўзбек хонадонига қандай яшайгани билан қизиқдик.

МУҲАЙЁ ОПАНИНГ
АНГЛИЯЛИК КЕЛИНИ

Карнай-сурнай садолари янграб тўй бошланди. Меҳмонлар тўйхона томон ошиқар эканлар, олисдан ёр-ёрлар билан тушган келинни бир бор кўриш, улар учун қизиқарли туюларди. Чунки, келинчак яқин жоймас, Англиядан Фарғонага, яъни Фаргонанинг Қўштепа тумани Эшонгузар қишлоғидаги хонадонларнинг бирига келин бўлиб тушмоқда. Тўй давомидаги келин

– **Ҳеч ўйламагандим хориждан тушган келиним ўзимизга шундай тез мослашади деб. Уй юмушларини бир зумда ўрганиб олди, – дейди опа мамнунлигини яширмай. – Эрта тонгда уйқудан турсак, кўча ҳовлилар озода, саришта. Нонушта тайёр, чой ва кофе дамланган. Салом қилишни сира қанда қилмаяпти. Асосийси бизни муҳитга тез кўниқди. Доимо табассумда туриши кайфиятимни кўтаради.**

саломида худди ўзбек қизларидек эгилиб-эгилиб қўли кўсида таъзим билан салом қилаётган хорижлик келин тўйга йиғилганларнинг ҳайратини оширди. Айниқса, бу таъзимлардан, салом-саломлардан келинчакнинг қайнонаси Муҳайё опа ғоят шодланиб кетди. Кўзидаги севинч ёшларини артиб келинни бағрига босиб, унга кўрмалар ҳада этди.

Нуруллохон Муҳайё опа ва Анваржон аканинг иккинчи ўғли. Ўзбек йигити билимини янада мустаҳкамлаш мақсадида Малайзиядаги университетларнинг бирига ўқишга кирди. Олийгоҳни тамомлагач, тажрибасини ошириш, меҳмонхона ишини ривожлантириш мақсадида Дубайга кела-

тананалар билан олиб келинди.

Женни ўзбек хонадонидagi келинлик даврининг дастлабки кунлариданоқ ўзининг меҳнатсеварлиги, зукколиги, пазандалигини намойён қилди. Тонг сахардан кўча супургани чиққан келин, ҳатто кўни қўшилларнинг кўчаларигача супуриб, сувлар сегиб саришта қилиб кўя бошлади. Бундан қўшиллар ҳам ҳайратда. Хорижлик келинни мақтаб дуо қилишади.

Муҳайё опа ҳам ойдеккина, меҳнатсевар, эпчили чаққон келиннинг хизматларидан мамнун. Опа келин қизини эркалаб Жаннатхон деб чақиради.

– Ҳеч ўйламагандим хориждан тушган келиним уйимизга шундай тез мослашади деб. Уй юмушларини бир зумда ўрганиб олди, – дейди опа мамнунлигини яширмай. – Эрта тонгда уйқудан турсак, кўча ҳовлилар озода, саришта. Нонушта тайёр, чой ва кофе дамланган. Салом қилишни сира қанда қилмаяпти. Асосийси бизни муҳитга тез кўниқди. Доимо табассумда туриши кайфиятимни кўтаради. Шундай пайларда ўзимни қизимдек эркалаб бағримга босаман. Мен нақадар бахтли қайнонаман.

Жаннатхон ўзбек хонадонига оила аъзоларини бирдек кўнглиларини олиб, уларнинг хизматларини қилиб юрибди. Унинг болаларни яхши кўриши янада қувонарли. Қўшни қизалоқлар, қувёнинг жиянлари чет эллик келиноилларнинг ёнидан бир зум кетгилари келмайди. Уларни эркалаб келинчак ҳаттоки чет тилини, инглизча шеър, қўшиқларини ўргатиб бирга қўшиқлар куйлашади.

– Ўзбекистонга келин бўлганимдан жуда хурсандман, – дейди Жаннатхон. – Одамлари меҳрибон, самимий, очиккўнгли, меҳмондўст, бегонани ҳам худди ўзларини яқинларидек кўришади. Бу ерда ойижонимдан кўп ўзбек тамоларини ўрганганман. Тандирда нон ёпишни, палов, манти, мастава, чучувар, шўрва, лағмон чўзиш, сомса, кабобларни ҳатто мустақил тайёрлашни бошладим.

Оиламиз аъзоларини жуда яхши кўраман. Дадажон, ойижонни, овсинларимни, жиянларимни ҳамма-ҳаммаларини яхши кўраман. Уларнинг ҳам менга бўлган муносабати, меҳри ўзгача. Шунинг учун узоқда бўлсам-да соғинч ҳисси мени унчалик қўйнамаяпти.

Ҳа, ҳақиқий бахт манзил, макон танламайди. Тили, миллати бошқа бўлса-да, аҳил-тотув яшаётган оилалар жамият таянчига айланди. Юртимизда ана шундай бахтли оилалар сафи кўпаяверсин. Зеро, оилалар тинч, хотиржам экан соғлом фарзандлар, бахтли авлодлар дунёга келаверади.

Фотима УҚТАМОВА
oilavajamiyat@mail.ru

BEKATDAGI BETARTIBLIKLAR

Хаётда барчамиз йўловчимиз. Ҳар куни эр-талаб бекатларда ўқишга, ишга бориш учун автобус кутаётган одамларга дуч келамиз. Ҳамма ўз иши билан банд. Ҳаёт бир текисда давом этмоқда. Шахсий автомашинаси борларга бу мавзу аҳамиятсиздек туюлар, бироқ автобусда қатнайдиган йўловчилар учун бекат мавзуси долзарб бўлиб қолаверади.

yoхud bunga kim mas'ul?

Демак, бугунги кунда йўловчилар учун бир-бирдан янги, замонавий автобусларнинг хизмат кўрсатаётгани яхши, бироқ бекатлар мутлақо талабга жавоб бермайди. Биргина пойтахтимиздаги автобус бекатларини олайлик, йўловчилар учун етарли шарт-шароит яратилмаган. Қишда совуқдан, ёзда иссиқдан ҳимояланмаган бекатлар йўловчиларнинг ҳақли эътирозига сабаб бўлмоқда. Ҳозирча ўқувчилар, талабалар таътилда, ҳадемай, янги ўқув йили бошланса вазият янада оғирлашади. Йўловчиларнинг асосий қисмини ташкил этаётган ёшларга иш-хизматчиларни ҳам қўшиб ҳисобласак, йўловчилар оқими янада ортиб, бекатларда турли ноқулайликларга дуч келамиз.

– 131-йўналишидаги автобусда Сергели туманидан Чилонзорга ишга қатнайман, – дейди Учтепа туманидаги 252-мактабгача таълим муассасаси тарбиячиси Оҳиста Турсунова. – Масофанинг узоклигидан кўра, автобус келгунча кутиб ўтиргани тузукроқ бекатнинг йўқлиги дилни хира қилади. Юртимизда қаерга қараманг қурилишлар, бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда, муҳташам кўприклар, равон кўчалар

бунёд этиляпти. Шундай бунёдкорликлар қаторида йўловчилар учун ҳам бекатларимизга замонавий тус берилса, телевизорда кўраётганимиз чет давлатларникидек қулай ва шинам бекатлар қурилса, нур устига аъло нур бўларди.

Айни пайтда аҳоли гавжум бекатларни тadbиркорлар савдо нуқталарига айлантириб олишган. Атрофи ойна билан ўралган дўкондан автобус келгунча янгиликлардан бохабар бўлиб, бирон нарса харид қилган йўловчи қулай шароит яратилганидан хурсанд бўлади. Масалан, қайси йўналишдаги автобус қанча вақтда қайси бекатга етиб бориши, қатновлар оралигидаги вақт тўғрисидаги маълумотлар телевизор экранида кўриниб туриши юрдошларимизга маъқул. Бироқ айрим бекатларнинг тadbиркорлар томонидан савдо дўконлари билан бирга “омборхонага айлантириб олингани”

ҳар қандай йўловчининг ғашини келтиради. Негаки, жазирама иссиқдан ҳимояланиш учун ойна билан ўралган бекатга киришингиз билан қадоқланган ҳолда устма-уст қилиб тахланган ичимликлару музқаймоқлар жойлаштирилган музлаткичлардан аранг ўтишга жой топасиз. Бекатнинг йўловчилар учун ажратилган қисмига эса нонмигагина бир ўриндиқ жойлаштирилган. Бу ўриндиққа нари борса 4 киши ўтириши мумкин. Бошқа жойда оёқ босишга ҳам жой йўқ. Шунинг учун йўловчилар бекатнинг ташқарисида, иссиқда автобус кутиб ўтиришибди. Буям ҳолва, эртага ёгин-сочинли кунлар бошланса, йўловчилар қаерда туриб автобус кутишади.

– Бекат ҳақида гапирганда бугун етарлича танқидий фикрларни айтиш мумкин, – дейди Нозима Рашид.

дова. – Бектемир туманидан “Олой” бозорига ишга қатнайман. Тунов кун ишга келаётсам ҳар доим автобус кутиб турадиган бекатимизни 40-50 метр нарига суриб ташлашибди. Шундай иссиқ кунларда офтоб тиғи етмаганидек, чанг-тузонда қолиб, бўларим бўлди. Ён-атрофдагилардан сўрасам, ҳеч ким билмайди. Бир мўйсафид киши тadbиркор фойдаланиш учун дўкон қурмоқчи эканлигини айтиб қолди.

Айни пайтда юртимизда тadbиркорликка кенг эътибор қаратилаётгани, бекор ётган ҳар қарич ердан унумли фойдаланиш мақсадида пойтахтимиздаги бекатлар ҳам тadbиркорлик субъектлари томонидан фойдаланишга берилаётгани қувонарли ҳол. Афсуски, айрим тadbиркорларнинг ўз манфаати йўлида йўловчиларга турли ноқулайликлар туғдириши ачинарли эмасми?

Бекатдаги бундай бетартибликларга барҳам бериш учун ваколатли орган сифатида бевосита Тошкент шаҳар ҳокимлигига кўнгироқ қилдик. Мақсадимиз айни пайтда йўловчиларга хизмат кўрсатишнинг сифат ва самардорлиги, пойтахтимиз кўчаларидаги мавжуд бекатларнинг аҳволи ва бошқа бизни қизиқтирган саволларга жавоб олиш эди. Гушакни олган шаҳар ҳокимлигининг қурилиш бўлими масъул ходими бу соҳадаги ислохотлар шаҳар ҳокимлиги ваколатига кирмаслигини, мазкур йўналишдаги ишлар билан Эндиликда Ўзбекистон Республикаси Транспорт вазирлиги, Тошкент шаҳар транспорт бошқармаси шугулланишини айтиб, 71 202 22 55, 71 202 05 00 телефон рақамларига мурожаат қилишимизни билдирди. Энди масалага оидлик киритиб, соҳада бажарилган ишлардан муштарийларимизни бохабар қиламиз, бекатлардаги бундай бетартибликларга барҳам берилишини, бир йўла ечимини кутаётган муаммолар ҳамда яратилиши лозим бўлган қулайликлар ҳақида тахлилий мақола тайёрлашни ўйлаб хурсанд бўлгандик. Афсуски, бир неча бор уринсак ҳам, шаҳар ҳокимлигининг масъул ходими берган ушбу рақамларга кўнгироқ қилиб боғланишнинг иложи бўлмади.

Бектош ИСМОИЛОВ,
“Оила ва жамият” муҳбири.

SO'NMAGAN UMID

Уларнинг турмуш қурганига ўн саккиз йил бўлди. Аммо ҳанузгача фарзандсизлик доғи қийнайди. Кўринмаган шифокори, бормаган табиби қолмади. Келин бечора ҳар гал умидсизланиб, ажрашиш ҳақида уйидагиларга айтади. Бироқ қайнонаси бунга ҳечам рози бўлмайди. Маҳалладагилар, танишбилишлар қайнонасига:

“Туғмайдиган келинни бошингизга ёстиқ қиласизми. Ўғлингизга бошқа хотин олиб беринг. Сизга бир этак набира тугиб беради”, – деган гап-сўзларига ҳам кулоқ солмайди. Келини ҳар гал хафа бўлиб йиғлаганида:

– Сабр қилинг, фарзанд билан, бойлиқнинг эрта-кечи йўқ. Сизнинг ҳам пешонангизга фарзанд кўриш ёзилгандир. Ҳеч қачон ноумид бўлмаслик керак, – дея тасалли беради.

Гоҳида Хуршида фарзандсиз бўлса-да,

уни тушунадиган, меҳрибон қайнонаси борлиги учун ич-ичидан севилади. Елиб-югуриб унинг хизматини қилади. Қайнонасининг узундан-узун қилган дуосидан кўнгли кўтарилади.

...Яқинда Хуршида кўнгли беҳузур бўлаверганидан шифокор хузурига чиққанди. Текширувда ҳомилдор эканлиги аниқ бўлди. Бу хушхабарни биринчи бўлиб қайнонасига етказди. Қувончдан кўзлари ёшланган қайнонаси келинни кучоқлар экан, ўғлининг оиласини сақлаб қолганини ўйлаб, дили ёришди. Сабрнинг охири яхшилик билан тугашига яна бир бор амин бўлди.

Баҳринисо ОТАЖОНОВА

Омина опанинг бошини текширувдан ўтказган шифокор зудлик билан операция қилиш зарурлигини айтгач, Ҳилола эсанкираб қолди.

QALBI "SO'QIR" O'G'ILLAR

— Онангизнинг бошидаги шиш, кун сайин катталашаяпти. Уни олиб ташлаш учун кўздаги айрим аъзолардан ҳам воз кечишга тўғри келади. Бу дегани онангизнинг кўзи ожиз бўлиб қолиш эҳтимоли бор. Ўйлаб кўринг, бу жуда жиддий операция....

Ҳилола оддий сиқилишдан чиққан бош огриги, деб ўйлаган нарса бунчалар катта муаммо келтиришини хаёлига келтирмаганди. Кўз олди қоронгулашиб, катта акаси Зафарга кўнғироқ қилиб, йиғлаб юборди.

— Мен сенга пойтахтдаги шифокорларга кўрсатма, дегандим, қулоқ солмадинг. Мана энди ўлган илоннинг бошини кўзгадинг. Бундай операцияларга қанча пул кетишини биласанми? Шифокорларни озгининг бир четидан чиқиб кетаверди, аммо уни топиш-чи?

— Машинангизнинг биттасини сотиб берсангиз, Собир акам мол-қўйларини сотса, куёвингиз ҳам қараб турмас, бир амаллаймиз.

— Жиннимисан, машинада Самад Тошкентга қатнаб, кира қилаяпти, уни сотсак, тирикчилигимиз нима бўлади?

— Онам-чи, онаминг тақдирини нима бўлади, ўлиб кетаверсинми?

— Билмадим, Ҳилол, ўзи бошим қотиб турибди, кенноингни ҳам маза-си йўқ, шифокор бир дунё дори ёзиб берибди, унга пул қаёқда?!...

Катта акасидан нажот чиқмагач, Ҳилола иккинчи акасига кўнғироқ қилиб, аҳволни тушунтирмакчи эди, акасига олиб телефон узилиб, дарди ичда қолди.

Омина опа пойтахтга қизиникига келганига бир ойдан ошди. Барака топгур уч боласи билан каталакдек домда ўтирса-да, куёви бирор марта қовоғини уймайди. Қайнонасининг раъйига қараб, болаларига ҳам қаттиқ гапирмайди. Қизининг ўзини ўтга-чўққа ураётганини кўрган она уни ёнига ўтқазиб, насихат қилди:

— Ҳилола, қизим, сен кўп сиқилма. Қанча умрим қолган бўлса, шуни яшайман. Худога шукр, ҳаммаларинг уйли-жоили, оилалисиз, энди армоним йўқ, қизим.

— Йўқ, ая, сиз менга кераксиз! Отам оламдан ўтгач бир ўзингиз бизларни оёққа тургаздингиз. Бутун умрингиз меҳнатда ўтди, энди сиз

учун биз ҳаракат қилиб, фарзандлик қарзимизни узадиган вақтда яна бизни ўйлаб, ўзингизни жарга отмоқчимисиз, йўқ, йўқ.

— Ахир, яшаганим билан бу ёруғ дунёни кўролмасам, бундан нима наф?

— Кўзларингиз кўрмасе ҳам, ово-зингизни эшитиб, борлигингизни ҳис этиб турсам, шуни ўзи менга етади.

Ҳилола тонг саҳарлаб, қишлоққа йўл олди. Акалари, тоғасини йиғиб, уларга маслаҳат солди. Тоғаси иккита буқасини, холаси ҳам тилло тақинчоқларини сотиб беришга ваъда беришди. Аммо икки ўғилдан садо чиқмади.

— Сизлар ота ўрнида менга ота, онамга суянчиқ бўлиш ўрнига, шундай пайтда орқа ўгирыясиз, ҳайф сиздай акаларга.

— Куёвда пул бўлса, операция

тўғри келади. Ўзимизда бор дори-дармонлардан фойдаланамиз, хориждан келтириладигани эса бундан мустасно.

Ҳилоланинг бутун умиди хўжайинидан. Ана-мана қилиб, пул излаш билан икки ҳафта ўтиб кетди. Ҳайдарали деярли барча яқин дўстларидан қарз сўраб кўрди. Бири яқинда машина сотиб олдим деса, бошқаси бировга бериб

қўйганини баҳона қилди. Ҳеч кимдан пул тополмагач Ҳайдарали яшаб турган уйини сотишга қарор қилди.

— Ахир уйни сотсак, ўзимиз яна ижарада ашайимизми? Бир иложи топилиб қолар? — деди Ҳилола.

— Уй ҳам, пул ҳам топилади, аммо она топилмайди. Қўявер, насиб бўлса ишлаб, бундан ҳам яхшироғини сотиб оламиз, — юпатди Ҳайдарали хотинини.

Ҳайдарали уч ёшга тўлганда онаси кўкрак бези саратонига йўлиқиб, икки йил тўшақда ётди. Отасининг қўли қисқалик қилиб, операция қилдиришга имкон тополмади. Шунинг учун у инсон саломатлигини ҳар қандай молу-давлатдан устун қўяди. Болаларнинг бахтига ўғай онаси инсофли чиқиб, тўрт боладан меҳру муҳаббатини аямади. Маҳалла-қўйнинг, етимларнинг кўнглини олган аёл уларнинг

кўричаги олиб ташлангану, ҳеч нарса бўлмагандек, қишлоққа қайтишди.

Операциядан сўнг Омина опадан кўра Ҳилолага қийин бўлди. Қиз болани Оллоҳ онасининг юрак қонидан яратармикан? Майиздеккина бўлиб, озиб кетган онасига қараб эзилар, кўзларидан оққан ёшларини сездир-масликка, ўзини хурсанд кўрсатишга ҳаракат қиларди. Яхшиям бахтига қақажон қизлари бор, "буви эртак айтиб беринг", "топишмоқ биласизми?", деб кўзи ожиз бувисини чалғитишади. Қўярда қўймай, қўлидан етаклаб, кўчага айлангани олиб чиқишади. Ҳайдарали омади бор йигит экан. Уйини сотиб олган одамлар ижара пулидан воз кечиб, ўғли хориждан қайтиб, уйлангунича бемалол яшаб туриши мумкинлигини айтишди.

Омина опанинг операциясидан сўнг Ҳайдаралининг ишлари юришиб, мижозлари кўпайиб кетди. Устахонасида тиним йўқ, қўли-қўлига тегмай ишлайди. Ҳилола ногиронлик нафақасини олиш учун онасининг хужжатларини йиға бошлади. Биринчи гуруҳ ногиронларига бериладиган нафақа пулининг миқдорини эшитган катта акаси Ҳилолага кўнғироқ қилиб, синглим, сен анча қийналиб қолдинг, энди онамга ўзимиз қараймиз, деб қишлоққа олиб

кетди. Ҳар ойда тадбиркорлар, тумандаги "Нуроний" жамғармаси, "Маҳалла" кенгашининг масъул ходимлари келиб, Омина опани йўқлаб кетишади. Албатта уларнинг ташрифлари қуруқ бўлмайди. Кимдир уй-рўзгор буюмлари кўтариб келса, кимдир озиқ-овқат махсулотлари ташлаб кетади. Берган худога ёқибди, деган мақол Зафарга ўхшаган ношуд ўғилларга қарата айtilган бўлса ажаб эмас. Ҳаттоки у туман газетасидан келган мухбир қизга онасини қандай қийинчиликлар билан операция қилдиригани ҳақида ёлғон ҳикоялар айтиб беришдан ҳам уялмади. Маҳалла-қўй орасидан отасига раҳмат, шундай ўғиллар ҳам бор экан-ку, дейдиганлар ҳам топилди. Қайсидир даврада Собирнинг қулоғига биринчи гуруҳ ногиронларига бепул уй берилармиш, деган сўзлар чалиниб қолди-ю, тинчи бузилди. Агар туман ҳокимлиги томонидан ер ёки уй ажратилса акасидан олдин эга чиқши мақсадида отни қамчилади. Акаси билан келиноийси қўшни қишлоққа тўйга кетган кунни бориб, онасини ўз уйига кўчириб ўтди. Оғзадаги тайёр ошни олдиришга ўрганмаган Зафар машинанинг газини босди-ю, укасиникига етиб борди. Икки ўғилнинг жанжалдан боши қотган она ҳовлининг ўртасида туриб қолди. Катта ўғли машинага чиқинг, уйга кетамиз, деса, кичиги ҳеч қаерга кетмайсиз, сизга ўзим қарайман, деб қўлидан тортқилайди.

Ака-укалар ўртасидаги жанжалга маҳалла-қўй аралашиб, Омина опани бир ой Зафарникида, бир ой Собирникида яшашига кўндиришди. Шунда иккиси ҳам улусдан қуруқ қолишмайдиган бўлишди. Онаизор гоҳ у қишлоқда, гоҳ бу қишлоқда улоқ-улоқ бўлиб яшашдан чарчади. Бир кун уйда ҳеч ким йўқ пайт почтачи нафақасини олиб келиб қолди. Омина опа унга дардини тўкиб солди. Иккиси келишган ҳолда нафақа пулларини Ҳилоланинг номига юборадиган бўлишди. Пулнинг кечикаётганидан хавотирга тушган Зафар туман алоқа бўлимига бориб, воқеадан хабар топти-ю, тарвузи кўлтигидан тушиб қайтди. Аламзада ўғил уйга қайтганида Омина опа аллақачон Ҳилола юборган машинада Тошкентга кетаётганиди.

Нигора РАҲМОНОВА

Қайсидир даврада Собирнинг қулоғига биринчи гуруҳ ногиронларига бепул уй берилармиш, деган сўзлар чалиниб қолди-ю, тинчи бузилди. Агар туман ҳокимлиги томонидан ер ёки уй ажратилса акасидан олдин эга чиқши мақсадида отни қамчилади. Акаси билан келиноийси қўшни қишлоққа тўйга кетган кунни бориб, онасини ўз уйига кўчириб ўтди.

ҳаққини тўлаб турсин, акам иккимиз секин-аста узамиз, — дея маслаҳат солди Собир.

— Узи ҳали уйимизнинг қарзидан қутулолганимиз йўқ. Куёвингизда ортиқча пул йўқлигини биласиз-ку.

— Унда, аямни қишлоққа қайтариб юбор, шу ердаги табибларга кўрсатамиз.

Ҳилолани қишлоқдан умидсиз қайтганини сезган Ҳайдарали, майли онаси, сен, сиқилма, мен оғайниларибдан қарз сўраб кўраман, деб юпатди. Ҳилола Бобур Йўлдошевичнинг ёнига бориб, операция жараёнлари ва унга кетадиган сарф-харажатлар хусусида гаплашиб келди.

— Бу нозик операция бўлгани учун хориждан шифокор чақиришимизга

ортидан эгизак фарзандлар туғиб олди. Ҳайдарали қачон бошига бир ташвиш тушса, энг аввало, онасидан маслаҳат сўрайди. Бу гал ҳам уйни сотиб, қудасини даволатиш фикри ўғай онасидан чиқди.

Ҳилола онасини шифохонага жойлаштиргач, уйни сотиш ишлари ҳам тезлаштирилди. Омина опанинг бошидаги шиш олинди, огриқдан халос бўлди, аммо кўзлари ожиз бўлиб қолди. Операция аниқланган кун Ҳилола акаларига кўнғироқ қилиб, уларни огоҳлантирди. Иккиси ҳам операция тугаб, муаммолар ҳал бўлганидан сўнг, пойтахтга етиб келишди. Ҳилола акаларига яшаб турган уйини сотиб берганини айтмади, улар ҳам шунча пулни қаердан топдинг, деб сўрашмади. Гўёки оналарининг

“TUG‘MA DAVOLASA G‘ILAYLIKNI BO‘LADIMI?”

Инсон кўриш орқали ташқи муҳит ҳақидаги маълумотларнинг 90 фоизи қабул қилар экан. Бошқа сезги аъзоларига нисбатан устунлик қиладиган кўриш қобилияти бироз хиралашса, ҳаётимиз ҳам мураккаблашиб, ўз эркинлигини йўқотаётгандек туюлади. Бугунги саҳифамизда муштарийлар томонидан кўз касалликлари ва кўриш билан боғлиқ саволларга олий тоифали офтальмолог Ботир ЗОКИРОВ жавоб беради.

“Ёшим 45 да. Анчадан буён кўзимдаги катарактадан азият чекаман. Шифокор қабулида бўлганимда жарроҳлик амалиёти ўтказишни таклиф қилишди, аммо кўз жуда нозик аъзо бўлгани учун бу муолажадан биров чўчидим. Қандай ҳолларда кўз устида жарроҳлик амалиётини ўтказиш мумкин. Шу ҳақда батафсил маълумот берсангиз?”

Фотима Ражабова, Тошкент шаҳри.

– Бугунги ривожланган тиббиёт барча соҳада, жумладан, кўз жарроҳлиги соҳасида ҳам анча илгарилаб кетган десам янглишмаган бўламан. Илгари кўриш қобилиятининг заифлашувини кўзойнаклар ва турли муолажалар билан даволаш мумкин бўлган, холос. Бугунга келиб эса кўз билан боғлиқ ҳар қандай муаммо илгори технологиялар ёрдамида ҳал этилмоқда. Кўз жарроҳлик амалиётлари ҳақида гап бошлашдан аввал бу турдаги муолажа қай ҳолларда ўтказилишини аниқлаштириб оلسак. Кўриш қобилияти пасайганлар, астигматизм, миопия, гиперметрия, қандли диабет асоратида келиб чиққан ретинопатия, глаукома, катаракта кабиларда кўз микрохирургиясини ўтказишга кўрсатма берилади.

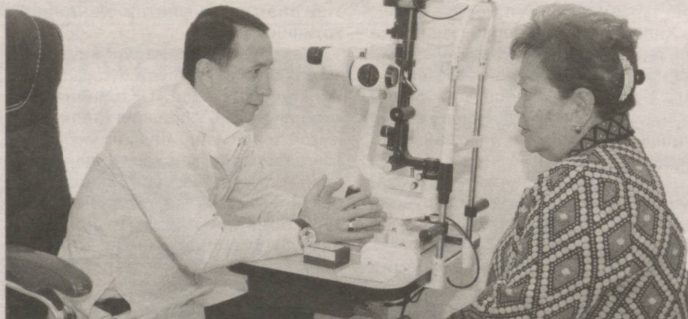
Жарроҳлик амалиёти ҳар бир беморга индивидуал тарзда танланиб, 18 ёшдан сўнг касаллик даражаси ва ҳолатига кўра ўтказилади. Бу жарроҳлик амалиётдан қўрқинишга сира асос йўқ. Чунки бугунги кунда ўтказилаётган амалиёт ультратовуш ёрдамида ҳеч бир оғриқларсиз ва чоксиз усулда амалга оширилади. Бу операция маҳаллий оғриқсизлантириш йўли билан 10 дақиқа давомида ўтказилади. Жарроҳлик амалиёти давомида кўзлар тикланиб ва бемор ҳеч қандай оғриқларни ҳис қилмайди. Амалиёт амбулатор шароитда ўтказилади ва беморга 10 дақиқадан сўнг уйга кетишига рухсат берилади. Кўз устига қўйилган боғламни эса 1 соатдан сўнг олиб ташлаш мумкин.

“15 ёшли ўғлим туғма гилайлик билан дунёга келганди. Шу пайтгача жуда кўп касалхона ва шифокорларга мурожаат қилдик, аммо ҳеч бирдан ижобий жавоб ололмадик. Яъни, фарзандимнинг гилайлигини

жарроҳлик йўли билан даволаса бўладими?”

– Кўз гавҳарини алмаштириш, мунтазам кўзи ёшланадиганларнинг бурун орқали кўзёш каналини даволаш, қовоқларнинг осилиб қолиши, вертикал гилайлик – кўзнинг ёнбош ва ичкарига қараб қолишидан ташқари, тепа ва пастга қараб қолиши, турли сабабларга кўра, тан жароҳати олиш – тош, шиша кириши оқибатида кўз олмасининг кичрайиб, шакли ўзгариб қолиши каби ҳолатларда косметик ва эстетик пластик жарроҳлик амалиётлари ўтказилади. Шунингдек, бугунги кунда айрим сабабларга кўра, бир кўзи олиб ташланган беморларга иккинчи кўздан фарқ қилмайдиган протез аъзо қўйиш амалиётлари ҳам қўлланилмоқда. Аввало фарзандингиз офтальмолог-жарроҳ кўригидан ўтиши лозим.

“Ёшим ўтиб, ўзимда қандли диабет хасталиги ривожланиётганини пайқаб қолдим. Афсуски, бу тахминларим шифокор қабулида бўлганимдан сўнг ўз тасдиғини топди. Бироқ кейинги пайтларда кўзим билан боғлиқ муаммоларга дуч келяпман. Қандли диабет касал-

лиги кўзга салбий таъсир қилиши мумкинми?”

Сайёра Омонова, Тошкент вилояти.

– Қандли диабетга чалинган одам кўзини текширтиришни унутмаслиги керак. Негаки, қандли диабет касаллиги таъсирида кўз туби қон томирлари зарарланади. Бу ҳолат тиббиёт тилади диабетик ретинопатия дейилади. Агар вақтида касалликнинг олди олинмаса, беморнинг кўриш қобилияти пасаяди. Дастлаб майда қон томирлар кенгайди, қон айланиши бузилади. Аста-секин томир ичида тиқинлар ҳосил бўлиб, қон айланишига халақит беради. Бунинг таъсирида томир девори мўртлашади, дағаллашади, эластиклигини йўқотади. Натижада, кўзнинг тўрпардасига маълум миқдорда қон қуйилади. Тўрпардада тўпланган қон ва ювилиб кетишга улгурмаган моддалар кўриш қобилиятини пасайтиради.

Йилига икки марта офтальмолог кўригидан ўтиб турилса, кўз қон томирларидаги ўзгаришлар ва унинг сабаблари вақтида аниқланади. Шунингдек, қонда қанд миқдорининг ортиши ёки камайиш ҳолати вақтида даволаниши керак.

“Кўз касалликлари насл суриши

ҳақида эшитганман. Айнан ўзимда ҳам наслимиз билан боғлиқ миопия касаллиги маъжуд. Лекин бунинг фарзандларимга ўтишини сира истамайман. Кўз касалликлари орасида қайсилари насл сурадию, қайсилари орттирилади?”

Гулсанам Аҳмедова, Фарғона вилояти.

– Кўз касалликларининг турлари жуда кўп. Масалан, миопия касаллиги ҳам орттирилган, ҳам наслий бўлиши мумкин. Миопия билан оғриган бемор кўзойнақсиз узоқни яхши кўра олмайдди. Охириги пайтда бу касалликнинг орттирилган тури кўпайиб кетмоқда. Нега? Бунга асосий сабаб телефон, планшет, компьютердан фойдаланаётганда ўта яқин масофадан туриб кўп ишлашни мисол қилишимиз мумкин. Бундан ташқари, бугунги глобаллашув жараёнида ёшларнинг тил ўрганишига, турли дастурлар билан ишлашга бўлган иштиёқи ҳам айнан кўриш қобилиятининг ёмонлашувига сабаб бўлмоқда. Асосан, бу касаллик мактаб ёшидаги болаларда кўп учрамоқда. Бу ҳасталик ўз вақтида коррекция

қилинмаса, кўзда дангасалик пайдо бўлади. Кейин кўзойнак тақса ҳам кўриш қобилияти ўзгармайди. Ҳаттоки жарроҳлик амалиёти ҳам бунга ёрдам беролмаслиги мумкин.

Ҳаётда орттирмайдиган тўлиқ наслий касалликлар ҳам бор: тўр парданинг пигментли дестрофияси – бола туғилганидаёқ унинг кўзларида бу касалликнинг белгиси бўлади. Статистик маълумотларда айтилишича, бундай беморларнинг аксарияти 35 ёшга қадар кўриш қобилиятдан махрум бўлар экан. Аммо тажрибамда дестрофия билан оғриган беморларнинг кўриш ўткирлиги кескин паст бўлишига қарамай, 40-45 ёшгача кўриш қобилияти сақланганига ҳам гувоҳ бўлганим. Бу касаллик, асосан, ота-онаси яқин қариндош бўлган кишилар-

да кузатилади. Бунда беморда кўз олдида ҳар хил нуқталар учини, ёруғлик нури, тўғри чизикларни қабул қила олмаслик, кўриш ўткирлиги пасайиши ва хиралашини, ранг кўришнинг бузилиши ҳамда кечки пайт кўришнинг кескин пасайиш ҳолатлари кузатилади. Тўр парданинг пигментли дестрофияси кўриш ўткирлигининг бутунлай йўқолиши билан якунланади. Лекин тўғри ва ўз вақтида даво чораларининг кўрилиши дегенаратив жараён ривожланишини тўхтатади.

Глаукома ҳақида гапирадиган бўлсак, бу ҳам туғма, ҳам орттирилган бўлиши мумкин. Глаукома – бу сурункали зўрайиб борадиган кўз касаллиги бўлиб, кўз ичи босимининг кўтарилиши, кўриш нервининг зарарланиши ва кўриш қобилиятининг тиклаб бўлмайдиган пасайиши, ҳаттоки кўрлик вужудга келиши билан ҳам намоён бўлади.

“Менда туғма астигматизм бор. Эсимни танганимдан буён кўзойнак тақаман. Бироқ бошимни айлантирагани, кўнглимни айнитгани учун узоқ муддат кўзойнақларимдан фойдалана олмайман. 20 йил давомида турли кўзойнақлар, юмшоқ ва қаттиқ линзалардан ҳам фойдаланиб кўрдим. Лекин ҳеч бири мен кутган натижа-ни бермади. Бу нимадан?”

Нозим Тўлаганова, Сирдарё вилояти.

– Тиббиётда астигматизм деганда кўзнинг тиниқ муҳитлари турли меридианлардан келаётган нурларни синдириб, бир нуқтада жамлаб олмаслиги тушу-нилади. Яъни кўраётган предметнинг сизга иккилангандек бўлиб кўринади. Ота-оналар фарзандидаги астигматизмни кўп ҳолларда кеч билиб қолишади. Ўз вақтида коррекция қилинмагани учун кишида ноқулайлик туғдиради. Аслида, астигматизм билан оғриган касалларга кўриш даражасидан биров паст даражадаги кўзойнаклар буюрилади. Аммо шунда ҳам кўзойнак тақанда бош айланиши, атроф қийшайиб кўриниши мумкин. Бу жараёнга секин-секин мослашиш керак бўлади. Биринчи кун 5 дақиқа, иккинчи кунда 6 дақиқа ва ҳоказо. Буюрилган кўзойнакка мослашишингиз 6 ойгача давом этиши мумкин. Бу жараён тез амалга ошмаслиги аниқ, бироқ кўзингизнинг дангаси бўлиб қолмаслиги учун биров машқ қилишингизга тўғри келади.

Астигматизмни махсус линза ёки кўзойнаклар орқали бартараф этиш мумкин. Ундан батамом ҳалос бўлиш эса жарроҳлик амалиётини тақозо этади. Даво чоралари ичида бирмунча самарали ва хавфсиз ҳисоблангани “ЛАСИК” деб аталмиш кўришни лазер ёрдамида даволаш усулидир. 15 дақиқача давом этувчи лазер жарроҳлиги асосида аввал махсус асбоб ёрдамида муғуз парданинг устки қатлами кесиб олинади. Натига жарроҳлик амалиётдан кейинги 1-2 соат ичида сезила бошлайди. Кўриш қобилияти бир ҳафта давомида тўла тикланади.

Лобар ҚАНДАҲОРОВА суҳбатлашди.

ОНА ВАГ'РИДАГИ ХАСТАЛИК

go'daklar hayotiga xavf solmoqda

Хар бир ота-она фарзанди дунёга келишини интизорлик билан кутади. Чақалоқ оилага қувончу шодлик билан бирга, меҳр-оқибат олиб киради. Аммо гўдак юрак етишмовчилиги (пороги) хасталиги билан туғилган бўлса-чи?

Тиббиёт ходимлари бугунги кунда юздан ортиқ туғма порог турлари мавжудлигини таъкидлашмоқда. Хўш, бу қандай касаллик, унинг олдини олиш мумкинми?

Туғма юрак пороги — она қорнида (ҳомилдорликнинг биринчи ярмида) юзага келган юрак тузилиши, клапан аппарати ёки унинг томирлари бузилиши оқибатида ривожланган анатомик нуқсон.

Биламизки, ҳомилдорлик бир неча "критик", яъни хавфга мойиллик даврларидан иборат бўлади. Айнан иккинчи "критик" давр — гистоген ва органогенез даври 15-40 кунга тўғри келади ва турли тератоген

САБАБЛАР

Бўлажак онанинг ҳомилдорлик даврида турли юқумли касалликларга чалинишини энг асосий омил сифатида кўрсатиш мумкин. Кучли ҳомилдорлик токсикозлари, камқонлик, тўйиб овқатланмаслик ва меъёрида ухлмаслик, беҳоллик, кун тартибига амал қилмаслик, ўткир респиратор вирусли инфекциялар ҳамда грип билан оғриш, юрак туғма нуқсонига наслий мойиллик, бўлажак ота-онанинг ёши 35 дан юқори бўлиши ҳам муҳим омиллардан саналади. Яна аёлнинг тез-тез руҳий зўриқиши, шифокор тавсиясиз қабул қилинадиган турли антибиотиклар ва дори-дармонлар ҳам ушбу дарднинг ривожланишига туртки беради. Нафақат она, балки отанинг саломатлиги, яъни зарарли одатлардан холи экани боланинг соғлом дунёга келишига замин яратади.

баъзан атеросклероз, септик эндокардит касалликлари оқибатида пайдо бўлади. Бунга юрак клапанларнинг (ёпилиш вақтида) зич беркилмаслиги, бўлмача-қоринчалар (ўнг ва чап бўлмача-қоринчалар) ўртасидаги тешик ёки асосий томирлар чиқиб жойининг торайиши, бир ёки бир неча клапанда баравар камчилиги бўлиши сабаб қилиб кўрсатилади.

Орттирилган юрак пороги тез ёки узоқ вақт давомида юзага келади. Пайдо бўлган иллатнинг жойи, тури, даражасига қараб касалликнинг клиник белгилари турлича намоён бўлади. Баъзан у узоқ вақт ҳеч қандай белгисиз кечиши ҳам мумкин.

АНИҚЛАШ

Касаллики бола туғилиши билан аниқлаш мумкин. Аммо баъзи ҳолларда юрак пороги яширинча ҳам кечади, бола ҳаётига, айниқса, у 1 ёшга киргунга қадар жиддий хавф туғдиради. Касаллик қанча эрта аниқланса, уни вақтида даволаш имконияти шунча кўпаяди. Хасталик бир неча аломатлар билан ўзини намоён қилади: бола туғилганидан сўнг тери ранги, лаблари, қулоқ чиганоқлари кўк ранга киради. Бақирганда, эмганда ҳам кўкаришни кузатиш мумкин. Юрак порогининг оқ турида эса тери оқаради, қўл ва оёқлар совийди, юрак қисми ёки қўл-оёқларда шиш ҳосил бўлади. Сал каттароқ болаларда эса кўкрак қафасида оғрик, бироз жисмоний ҳаракатлардан нафас қисими, юрак уришининг ўзгариб туриши кузатилади.

Фарзандингизда бу каби аломатларни кузатсангиз, педиатр ва кардиологга мурожаат қилинг. Шифокор керакли текширувларни ўтказиб, тавсиялар беради. Доим ҳам юракдаги шовкин юрак пороги аломати бўлавермайди.

ОРТТИРИЛГАН ПОРОГ

Орттирилган юрак пороги кундалик яшаш тарзида юракнинг хасталаниши, аксарият ревмокардит,

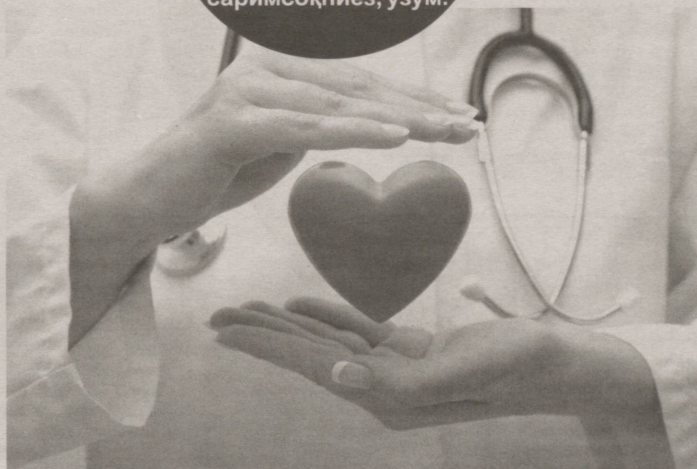
ЮРАК УЧУН ҲОИДАЛИ

Туршак, олма, исмамоқ, қовоқ, анор, бошоқли ва дуккакли ўсимликлар, саримсоқпиез, узум.

(ҳомиллага зарарли таъсир этувчи) омиллар сабабли туғма нуқсонлар ривожланади. Энг кўп учрайдиган нуқсонлардан бири бу юрак туғма нуқсонидир.

ОТА-ОНАЛАР УЧУН!

Бўлажак фарзандингизнинг бу касалликка чалиниш хавфини камайтириш учун ҳомилдорликни режалаштираётганда саломатлигингизга аҳамиятли бўлинг. Агар сизнинг ёки турмуш ўртоғингизнинг оиласида юрак порогига чалинган беморлар бўлса, албатта, бу борада генетик билан маслаҳатлашинг. Ҳомилдорлик даврингизда ҳам керакли муолажаларни олиб, УТТдан ўтиб туришни қанда қилманг. Шунда болангизнинг юракчаси соғлом уриб туради.

МАЪЛУМОТ

Юртимизда ҳар йили 5 мингга яқин бола туғма юрак нуқсони билан дунёга келади. Уларнинг 3 мингга яқини операция қилинади. Илгари энгил турдаги операциялар учун ҳам пойтахтга келинарди. Ҳозир вилоят марказий шифохоналарининг кардиохирургия бўлимларида бир қанча турдаги жарроҳлик операциялари олиб борилмоқда. Баъзи ҳолатларда касаллик оғир ёки энгил турига қараб навбатга қўйилади. Бунинг учун бемор боланинг ота-онаси вилоят марказий шифохонаси кардиологининг йўлланмаси асосида Тошкент педиатрия тиббиёт институти клиникаси консультатив диагностика поликлиникасига мурожаат қилади. Кардиохирург тавсиясига кўра операция вақти белгиланади.

ОПЕРАЦИЯ ШАРТМИ?

Туғма юрак порогини даволашнинг ягона йўли жарроҳлик орқали амалга оширилади. Бу дардга чалинган болаларга энг биринчи ёрдам — касаллики вақтида аниқлаб, керакли операцияни ўтказиш. Юрак порогининг мураккаблигига кўра, жарроҳлик уч хил услубда ўтказилади: ёпиқ, яъни махсус ускуналар ёрдамида юракдаги нуқсонни бартараф этиш, беморга сунъий қон айланиш аппарати қўшмаган ҳолатда, сунъий қон айлантириш аппарати қўшилган ҳолда. Қай бир операция тури лозимлиги эса беморнинг касаллиги билан танишиб чиққан ҳолда шифокорлар томонидан белгиланади.

ДАВОЛАШ

Бу касалликнинг қай даражада мураккаблигига боғлиқ. Аммо керакли муолажаларни олган беморларнинг 90 фоизи соғайиб, одатий ҳаёт тарзини давом эттиришади. Ҳозирги кунда мамлакатимизда тиббиёт, жумладан, кардиохирургия ҳам анчайин ривожланган. Тошкент педиатрия тиббиёт институти клиникасида 14 кунлик чақалоқнинг операцияси муваффақиятли ўтказилганини ютуғимиз деб биламан.

Мунира АКБАРХЎЖАЕВА,
Тошкент педиатрия тиббиёт клиникаси консультатив диагностика поликлиникасининг болалар кардиоревматологи.

Said Ahmad

Musicha

hajviya

Агар Жумавойнинг боласи иккита бўлганда бунчалик куймасмиди. Ўзи одам бўлиб, еб кўриш у ёқда турсин, ялаб кўрмаган таомлар билан боққан, бобокалонлари извош у ёқда турсин, кўкон аравага тушолмай зор қақшаб кетишига қарамай, "Волга"да аллалаб катта қилган, дом отдихларни раво кўрмай курортларга юбориб ўйнатган, пешонасидаги шу биттаю-битта боласини милиция қамаб қўйса, бунга қандоқ қилиб чидаш мумкин?!

Жумавойнинг хотини бўлса, ўтиргани жой тополмайди.

— Пар ёстиқ оборсам олармикин. Болагинамга мол гўшти ёқмасди. У ерда лимон чой беришармикин? Кечаси уйғониб совуқ чой сўрайдиган одати бор эди. Вой дод, энди нима бўлади?

Жумавой хотинига қараб мўлтирайди. Хотини икки қўлини белига тираб, унга зугум қилади:

— Утираверасизми?! Мундоқ оталарга ўхшаб ҳаракат қилсангиз-чи!

— Уйлаяпман, чорасини уйлаяпман. Маҳалладан бир характеристика олиш керак, мактабига бориб, комсоргдан ҳам битта характеристика сўрайман. Йўқ дейишмас.

Жумавой шошиб, кўчага чиқиб кетди. Хайрият, маҳалла комиссиясининг раиси чойхонада домино ўйнаб ўтирган

«**Зиёфат пайтида калтак еганларнинг соғлиги ҳақида ҳали аниқ маълумотлар олингани йўқ. Чунки рўйхатнинг биринчи рақамида исми зикр этилган киши ўзига келмаган. Укол қилиш ва қон қуйиш давом этмоқда.**»

экан. Бўлган гапни шундоқ-шундоқ бўлди, деб тушунтирди.

— Ёмон урган эканми? — деди у Жумавойга қараб.

— Кайфда бўлган гап, шуни айб демаса ҳам бўларди. Калтак еган одамнинг бурни сал шикаст топибди. Тешиги бутун, бемалол нафас олса бўлади.

— Униси-чи? — деди маҳалла комиссияси.

— Униси сал мундоғроқ, бир пой кулоғи ярмигача йиртилган. Докторлар тикиб беради. Соч ўстирса, кўринмай кетади. Эшитаман деса, битта кулоқ билан ҳам ҳар қанча гапни эшитса бўлади. Комиссия раиси идорани очиб, ҳарактеристика ёзишга тушди. Жумавой раис ушлаган ручка битта ҳарф ёзса,

битта, иккита ёзса, иккита, ишқилиб изма-из ўқиб бораверди.

«...маҳаллада мусича шўхлик қилса қиладики, Жўравой шўхлик қилмайди, ҳеч кимнинг деразасини синдирмаган, ҳеч қайси тўйда тўполон қилмаган, маҳаллада ҳамма, бола бўлса Жўравойдек бўлсин, деб ният қилади...»

Характеристика битди. Комиссия раиси қозғони Жумавойга узатар экан, маъноли илжайиб қўйди.

Жумавой бунақа илжайишларнинг маънисига етади.

— Эраткой омон-эсон кутулиб чиқса, зиёфат бошида ўзлари турадилар, — деб уни хотиржам қилди.

Эр-хотин ҳаллослаб Жўравой ўқийдиган техникумга қараб чопишди.

Хайрият, комсомол комитетининг секретари энди идорасига кираман, деб турган экан. Унга ялинишди, ёлворини, хуллас эритишди.

— Жон ука, у қилмапти, биз қипмиз. У эмас, биз бенавот. Шуни бир бало қилинг. Бир варақ қозғони биздан аяманг.

Секретарь ҳали ёш, умрида унга бировнинг иши тушмаган, хомгина йигит экан. Буларнинг ноласидан йиғлаворай деди. Икки кўзида жикқа ёш билан қўлига ручкани олди-ю яхшилаб ҳарактеристика ёзиб берди.

Ташқарига чиқиб, эр-хотин мамнун, бир-бирларига қараб олишди.

— Хотин, энди мундоқ қилсак, сен анаву кулоғи йиртилган боланинг уйига бориб, кўз ёши қил, даъвосидан кечмагунча йиғлавер, кўз ёши тошни ҳам эритади. Мен анаву бурни ғажилганига бораёй, ўшаниси оёғини тираб турибди. Кўнмаса ўзини бенавот қиламиз.

Эр-хотин икки томонга ажралишди. Охири шу бўлдики, икки кундан кейин Жўравой чиқиб келди. Шу кун кечкурун Жумавой катта зиёфат қилди.

Зиёфатга келганлар:

1) Одилов Фозил Тўраевич, маҳалла комиссиясининг раиси, 1913 йилда туғилган.

2) Қобилов Р. Д. Техникум комсорғи, 1943 йилда туғилган.

3) Зиёев Раҳим Исаевич, участкавой, 1933 йилда туғилган.

4) Ахроров Маннол (паспорти йўқ, туғилган йили номаълум, бекор)

Зиёфат жуда куюқ бўлди, коньяқдан беш шиша, ароқдан икки шиша ичилди. Жўравой андак кайф қилиб қолди.

Жўравойдан калтак еганлар:

(Юқурдаги рўйхатга қаралсин).

"Тез ёрдам" машинасида олиб кетилганлар.

(Рўйхатнинг биринчи ва иккинчи рақамларига қаралсин).

Жўравойни ўша куниёқ, эр-талаб чиқиб келган жойига обориб қўйишди. Аҳволи яхши. Қон босими қаноатланарли. Уйқуси меъёрида. Иштахаси дуруст. Ўзини жуда яхши сезапти.

Зиёфат пайтида калтак еганларнинг соғлиги ҳақида ҳали аниқ маълумотлар олингани йўқ. Чунки рўйхатнинг биринчи рақамида исми зикр этилган киши ўзига келмаган. Укол қилиш ва қон қуйиш давом этмоқда.

SHLYAPA haqida bilasizmi?

Ёз фаслининг энг бежирим ва куёшдан сақловчи бош кийимларидан бири шляпанинг тарихини биласизми? Шляпа аслида XVII асрда пайдо бўлган. Европадаги ҳарбий услубда кийинган йигит ва эркаклар бир ёки иккита пат билан безатилган кенг майдонли юмшоқ астарли шляпа кийган. Аёллар ҳам балларга патлар билан безатилган шапка кийиб боришган.

XVII асрнинг ўрталарига келиб, шляпа гардиши қаттиқ матодан тайёрланадиган бўлди. 1670 йилдан бошлаб француз модасининг намунаси тукли қалпоқ сифат шляпа бутун

европада урфга кирди.

Шляпа бош кийими икки қисмдан иборат бўлиб, биринчиси қалпоқ қисми, кейингиси эса куёш, шамол ва ёмғирдан юзни ҳимояловчи турли ҳажмдаги гардиш.

Шляпа бош ва юзни ҳимоя қилиш воситаси сифатида ишлатилишдан ташқари декоратив функцияни ҳам бажаради. Дизайнерлар эскизларида аксессуар вазифасини бажаради. Шляпалар ҳайвон туқлари ёки куш патлари билан, дурлар ва шунга ўхшаш нарсалар билан безатилади. Шляпаларни шакллари турлича. Европада шляпани йўқотиш — фурсатни бой бермаслик ке-

рақлигини англатади. Шляпани бошдан олиш — ҳурмат кўрсатиш белгиси.

Шимларсиз шляпа кийиб юрган одам — ҳаракатлар кетма-кетлигини бузувчи шахс ҳисобланади.

Интернет маълумотлари асосида тайёрланди.

ЭЪЛОН

Сергели тумани, Сергели 5-дахаси, 16-уй, 30-хонадонда яшовчи Бекмухамедов Бахтиер Хусанжонович номига берилган уй хужжати йўқолганлиги сабабли БЕ-КОР қилинади.

Oila va jamiyat
Ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий газета
Обуна индекси — 176

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси,
"Болалар ва оилаларни қўллаб-қувватлаш" ассоциацияси
(Болалар жамғармаси) ва
"Соғлом авлод учун" халқаро хайрия фонди
Бош муҳаррир в.б.: Акбар ҚАРШИЕВ

МАНЗИЛИМИЗ:
Тошкент — 100000.
Амир Темури кўчаси
1-тор кўча, 2-уй.
Қабулхона: (факс) 233-28-20,
Котибият: 233-04-35, 234-76-08
E-mail: oilavajamiyat@mail.ru
Web-site: oila-va-jamiyat.uz

Газета 2007 йил 11 январда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0169 рақами билан рўйхатга олинган. Буюртма Г — 736. Формати А-3, ҳажми 3 табоқ, Адади — 2689. Баҳоси келишилган нархда.
Босишга топшириш вағти — 15:00 Топширилди — 15:00
Навбатчи: Б. Исмоилов
Мусахҳиҳ: С. Сайдалимов
Саҳифаловчи: А. Маликов
Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.
ISSN 2010-7609
12345